Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 879
ՇԱԲԱԹ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1886 (Ն. Տ.) 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1886
20 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1304

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ. (ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՂՐԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكیان خاننده ارەولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. (ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց » եւ օտարական Թղթատարով՝	տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ օտարական Թղթատարով՝	վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ՝	տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28

Գաւառէ ղրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Defirmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1886

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕԳՆԵ՛ՆՔ ԱՐՍԼԱՆՊԷԿՑՒՈՑ

Կ. Պոլիս չթերացաւ իւր նուիրական պարտաւորութեան։ Արսլանպէկի 2,200 հրկիզեալ Հայոց դժբախտութիւնը խորապէս յուզեց Կ. Պոլսոյ ժողովուրդն։ Ամէն կողմէ, այլ մանաւանդ հայ ժողովրդեան մէջ փափաք արտայայտեցաւ անմիջական օգնութիւն հասցնելու Արսլանպէկի հրկիզելոց։ Այսօր երկու որոշ մարմինք կը ջանան նպաստ հաւաքել։ Մին է պետական յանձնախումբն, որոյ պաշտօնն է օգնել արկածելոց որ ի Քարէսի, Սբարդա, Չէրքէշ, Պրուսա, Այվալը, Չէշմէ, Քիոս, Էլմալը, Պօրտուր, Իսմայիլլէր, Զանղըրը, Օղլանքէօյ, Պայընտըր եւ ի վերջոյ յԱրսլանպէկ, Այս գիւղօրէից եւ գիւղաքաղաքաց մեծագոյն մասին մէջ Թուրք ժողովուրդն երկրաշարժէ վնասուած է։ Յանձնախումբն, ընդ բարձր Նախագահութեամբ Վեհ. Սուլթանին, յիշեալ արկածեալ վայրաց դժբախտ բնակիչներուն պիտի բաշխէ Ն. Կ. Վեհափառութեան պարգեւած 1,000 ոսկին, ինչպէս նաեւ 600 ոսկւոյ գումար մը, զոր կ'ըսուի թէ Կայս. Իշխանք նուիրած են նոյն յանձնախմբին։ Բարձրաստիճան եւ ազդեցիկ անձնաւորութիւնք անդամ են յանձնախմբին, յորում միակ Հայ անդամն է հռոմէական ազգային մը, անդամ Շէհիր Էմանէթիի խորհրդոյն։ Յանձնախումբն 700,000 ղրուշի նուիրատուս հանած է, յորմէ 100,000 ղրշ. ղրկեց ի մեր Պատրիարքարան, երեք քառորդն Արսլանպէկցւոց եւ մէկ քառորդը միւս արկածեալ վայրաց բնակիչներուն յատկանալու պայմանաւ։ Մեր ազգայինք, երախտագիտութեամբ գիտելով հանդերձ պետական նպաստամատոյց հոգածութիւնն, անգործ չկեցան, եւ չէին կրնար կենալ։ Գատը գիւղի պատուարժան ազգայինք մարդասիրութեան եւ ազգասիրութեան փորձ մ'եւս տուին, անյապաղ ձեռնարկելով ի հանգանակութիւն։ Անչուշտ Բերա եւ չպիտի մնայ Գատը գիւղէ։ Ուրիշ քանի մը թաղերու մէջ ալ տեղային մասնախմբեր նպաստ հաւաքելու վրայ են, թէ՛ դրամական եւ թէ՛ նիւթական, — հագուստ, ճերմակեղէն, կօշիկ, եւն։ Ժողովրդեան խոնարհ դասերն եթէ չեն կրնար դրամական նպաստ մ'ընել, իրենց ամէն ինչքն ու գոյքը մէկ երկու ժամու մէջ կորուսանող թշուառաց օգնելու համար ամէն ընտանիք՝ ո՛րչափ եւս խոնարհ՝ կարող է օգնութիւն մ'ընել, հրկիզեալները մերկութեան եւ ցրտոյ դէմ պատսպարող նիւթեր տալով։ Ազգային շրջանակի մէջ հաւաքուած այս նպաստք կը յանձնուին ազգային նպաստամատոյց մարմնոյ մը, ընդ նախագահութեամբ Գեր. Պատր. Փոխանորդ Հօր։ Կ'երեւի թէ Սովելոց Նախորդ Յանձնաժողովը չպիտի կրնայ բան մը տալ, քանի որ դադրած է գոյութենէ, եւ քանի որ Սովելոց հանգանակութենէն յաւելուած գումարը եւ գոյք այժմ Ազգ. Արհեստանոցին ստացուածքն են, որուն հետ վերաբերութիւն չունին բարեգործական ձեռնարկներ։ Եթէ, Աստուած մի՛ արասցէ, աղէտն աւելի մեծ բան մը լինէր, եւ եթէ նպաստամատոյց ջանքեր նուազ արդիւնաւոր լինէին, անշուշտ միջոց մը կը գտնուէր բարեգործական նպատակաւ հաւաքուած գումարէ մը բաժին հանելու բարեգործական անմիջական նպատակի մը։ Ցաւալի է սակայն որ արդէն հաւաքուած եւ հետզհետէ հաւաքուող օգնութեամբք Արսլանպէկցիք կարօտ չեն մնար Ազգ. Արհեստանոցի դրամագլխոյն։

Գովեստիւք յիշուելու արժանի են Նիկոմիդիոյ քաղաքային եւ զինուորական իշխանութիւնք, եւ տեղւոյն հայ եւ յոյն հասարակութիւնք, այն համակրալից օժանդակութեան համար զոր ընծայեցին դժբախտ Արսլանպէկցւոց։ Նիկոմիդիոյ հայ հասարակութիւնն, աւելի մօտ գտնուելով արկածեալ տեղւոյն, աւելի կարեւոր պաշտօն մ'ունի կատարելու։ Շնորհակալութեամբ կը յիշենք նաեւ Գարա Թէփէ գիւղի յոյն հասարակութեան ընթացքն, որ սիրով հիւրընկալած եւ հովանաւորած է հրկիզելոց մէկ մասը։

Արսլանպէկցւոց նիւթական վնասն 70էն մինչեւ 100 հազար ոսկի հաշուուած է։ Այս գումարը չափազանց կ'երեւի մեզ։ Կարծենք բովանդակ Թուրքիոյ մէջ չկայ գիւղ մը, որ այդչափ կամ ադոր կ'ըսուի չափ հարստութիւն ունենայ։ 450 տնւոր գիւղ մը, ո՛րչափ ալ բարեկեցիկ, տուն գլուխ 50էն մինչեւ 100 ոսկւոյ հարստութիւն միայն կրնայ ունենալ։ Բայց խնդիրն Արսլանպէկցւոց հարստութեան չափուն վրայ չէ։ Խնդիրն այն է որ այս դժբախտ ազգայինք այսօր բան մը չունին։ Պէտք է փայտաշէն աժան շէնքեր կառուցանելով զանոնք բնակեցնել, ժամանակի մը համար կերակրել եւ ցուրտի դէմ պաշտպանել, եւ այս ալ ընդ ամենայն քանի մը հազար ոսկւոյ գործ է։ Շատ մը Արսլանպէկցիք իրենց քանի մը տարւոյ աշխատութեանց արդիւնքը մէկ անգամէն կորուսած կրնան լինել։ Բայց հարկ անհրաժեշտ չէ որ իրենց կորուսած բոլոր հարստութիւնը նոյնութեամբ վերստանան այժմ՝ նորէն աշխատելու եւ նորէն վաստկելու կարող լինելու համար։ Զիրենք մահուան դէմ պաշտպանել եւ աշխատելու կարող վիճակի մը մէջ դնել, — ահաւասիկ մարդասէր հասարակութեան պարտաւորութիւնն։

Եւ ո՛րչափ շուտ կատարենք մեր այս պարտաւորութիւն՝ ա՛յնչափ լաւագոյն է։ Պէտքերն անմիջական են։ Ձմեռն մէջ ենք, եւ թող պէտք չէ տանք որ ցուրտն ու թշուառութիւնը կոտորած ընել սկսին այս դժբախտ հրկիզելոց մէջ։ Կիւրակի օր մը բարեգործութեան յատկացնել սուրբ օրուան սրբագոյն գործածութիւնն է։ Հարկ է որ վաղն եւս եկեղեցեաց մէջ խօսուի Արսլանպէկցւոց դառն վիճակին վրայ, եւ հանգանակութեան գործը մայրաքաղաքիս ամէն թաղերուն եւ գիւղերուն մէջ առաւելագոյն եռանդեամբ յառաջ տարուի եւ ի գլուխ հանուի։

ՀՐԿԻԶԵԱԼ ՀԱՅՔ ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ

Քանի որ Արսլանպէկցւոց վիճակին վրայ խօսեցանք, եւ քանի որ Կ. Պոլսոյ ժողովրդեան առատաձեռն սիրտը կը յուզուի իւր Արսլանպէկի արկածին, անդէ՞պ է արդեօք յիշեցնել թէ համանման արկած մը մօտերս ո՛չ նուազ մեծ, ո՛չ նուազ անհանդուրժելի դժբախտութիւն մը պատճառեց ի Շապին-Գարահիսար, եւ Կ. Պոլսեցիք բա՛ն մը չըրին։ «Աչքէն հեռի՝ սրտէն հեռի»։ Այս առած ո՛չ երբեք այնչափ ճշդապէս ստուգուած էր որչափ Արսլանպէկի եւ Շապին-Գարահիսարի Հայոց հրկիզմանց առթիւ։ Շապին Գարահիսարի Հայք կարճ միջոցի մէջ երկիցս հրկիզեցան, եւ այս վերջին անգամուն եւս իրենց վնասք շատ աւելի էին Արսլանպէկցւոց վնասէն։ Ի Շապին Գարահիսար, ուր տարւոյն այս եղանակին մէջ փայտ խիստ քիչ կը գտնուի, այրած տուները վերաշինել շատ աւելի դժուար է քան յԱրսլանպէկ։ Այնու հանդերձ, Կ. Պոլսէ բնաւ օգնութիւն չեկաւ Շապին Գարահիսարի դժբախտ Հայոց։ Թէպէտ Պատրիարքարանը նպաստ հաւաքելու ձեռնարկ մ'ըրաւ, բայց կ'ամչնանք եւ կը ցաւինք ըսել թէ արդիւնք չունեցաւ։ Ընդէ՞ր այս տարբերութիւն, — եւ մանաւանդ ընդէ՞ր այս անտարբերութիւն մեր համակրանաց եւ մեր արգահատանաց ո՛չ նուազ արժանի հայ հասարակութեան մը նկատմամբ։ Անշուշտ, նիւթեղէն նպաստ դժուար էր ղրկել ի Շապին Գարահիսար, մինչ առաւօտուն Կ. Պոլսէ մեկնող շոգենաւ մը կամ կառախումբ մը երեկոյ չեղած կը հասցնէ ի Նիկոմիդիա ի՛նչ որ ալ ղրկենք ի նպաստ Արսլանպէկցւոց։ Բայց այս իրողութիւն արդեօք բաւական բացատրութիւն մ'է Շապին Գարահիսարի Հայոց բոլորովին անպաշտպան թողուելուն. — Ընթերցողաց կը թողունք իմաստասիրել։ (*)

ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿ ԽՕՇԱՊԻ

Լ. Հէրալտ լրագրէն ուղեւորի մը Պաշ Գալէէ գրած մէկ նամակը կը հրատարակէ, որոյ պարունակած ինչ ինչ տեղեկութիւնք մասնաւոր շահեկանութիւն մ'ունին, վերաբերմամբ այն տեսութեանց որք արտայայտեալ էին մեր հինգշաբթի աւուր յօդուածին մէջ, Քրդաց ազգի վիճակին վրայ։

«Վանէն Պաշ Գալէ երթալու համար կ'ընթանանք Խօշապ գետին երկայնութեամբ, այս երկուց եզերաց վրայ, Նոր Գիւղէն 5 ժամ հեռի, կառուցեալ է Խօշապ գիւղն, երբեմն մեծ քաղաք, ուր աւերեալ մզկիթ, եկեղեցիք, բաղանիքներ եւ կամուրջներ կը մնան դեռ։ Մէջ տեղէն կը բարձրանայ ժայռ մը, պսակեալ Խօշապի հոյակապ բերդով, կառուցեալ ի ԺԵ դարու։ Բերդին երկաթեայ աջադին դուռը, տակաւին փակ, կը կրէ արաբական արձանագրութիւններ։ 50 տարի առաջ, Հէքքեարի քրդական անկախութեան աւուրց մէջ, ի Խօշապ կը բնակէր քուրդ պետ մը, Ամին Պէյ։ Նա կ'իշխէր 15,000 բնակչաց վրայ, յորոց շատեր Հայ էին։ Երբ այս ամենայն փոխուեցաւ, բնակիչք գաղթեցին, եւ Խօշապ քաղաքն է այժմ աւերակ գիւղ մը, ուր սակաւաթիւ Քուրդք կը բնակին։ Կ'երեւի սակայն թէ, յետ մի քանի ամաց, այս գեղեցիկ վայր պիտի վերստանայ կարեւորութիւն, քանի որ գաւառակապետի (Գայմագամ) մը պաշտօնավայր եղած է։

«Անցնելով Մահմուտիէի արգաւանդ այլ անմշակ հովտէն, հասայ Զուղ-Կէտէք կիրճն, որ լեռնաշղթան կը բաժնէ զԱղբակ ի Խօշապայ։ Կիրճին գագաթը կայ մի մեծ խան, ուր միայն պահականոց մը հաստատեալ է ի պաշտպանութիւն ճամբուն։ Կը բարձրանամք դէպ ի Կաւարի եւ Ճուլամերկի լեռներն, ուստից յանկարծ կը տեսնենք Պաշ Գալէի վաղեմի եւ աւերեալ բերդն, երբեմն մին յամրութեանց քրդական անկախութեան։ Բերդին ստորոտն է քաղաքը։ 50 տարի առաջ, ի Պաշ Գալէ կը բնակէր Նուրուլլահ Պէյ, քուրդ բռնաւոր մը, որ վատ համբաւ մը ստացած էր իւր ագահ եւ արիւնռուշտ բնաւորութեամբ։ Նա միացաւ Պօհտանու Պէտիր Խան Պէյի հետ, եւ մասնակցեցաւ Տիարի եւ Տխումի Նեստորականաց մեծ ջարդին, յամին 1843։ Ապա գերի ինկաւ Իսմայիլ փաշայի զօրաց, եւ Կրետէ աքսորեցաւ։

«Պաշ Գալէ երբեմն խեղճ գիւղ մ'էր. բայց 1880էն ի վեր, կուսակալանիստ կեդրոն դառնալով, կարեւորութիւն ստացաւ։ Բնակիչք, 3,000 հոգի, են Հայք, Քուրդք եւ Հրեայք։ Առեւտրական կեդրոն մ'է նաեւ, Սալմաստէ 8 ժամ միայն հեռի գոլով։ Վանայ եւ Բաղէշի հետ պարսկային վաճառականութիւնը Պաշ Գալէի ճամբով տեղի կ'ունենայ։ Տիարպէքիրցի ազնիւ Հայու մը՝ Սվաճեան Յակոբ էֆ.ի անօրէնութեամբ, հեռագրական եւ թղթատարական կայան մ'եւս հաստատուած է անդ։

«Պաշ Գալէի Կուսակալ Միքրի փաշա կը խորհի զարգացնել այս կեդրոն, բանալով դպրոցներ, հաստատելով տպարան մը, եւ հրատարակելով Պաշ Գալէի նահանգին յատուկ պաշտօնական թերթ մը։ Լաւ ճամբաներու պէտքը մանաւանդ յոյժ զգալի է։ Ն. Վսեմութիւն այս ամէն բարւոքումներն իրագործեց ի Բաղէշ, հոն իւր կարճատեւ կուսակալութեան օրով։

«Վանայ անգլ. փոխ-հիւպատոս Պ. Հէնրի Պառնամ, Հէքքեարիի նահանգը շրջելէ յետոյ, Կաւարէ այսր եկաւ, եւ Վան վերադարձաւ։»

Լ. Հէրալտի նոյն թղթակցութեան մէջ, Վանէն չորս ժամ հեռի Նոր Գիւղ հայաբնակ գիւղին բնակչաց զինուորականներու եւ այլոց կողմէ կրած նեղութեան վրայ տեղեկութիւն մը կայ, որ բարեխնամ կառավարութեան ուշադրութենէն չի վրիպիր անշուշտ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՄԻՀՏԻ մը Թուի թէ երեւան ելեր է ի Սուտան, որ կ'երեւի թէ սահմանուած է լինել Մէհտիներուն երկիրն, ինչպէս Եգիպտոս էր Փարաւոններուն երկիրն։ Ապտ-Ուլլահ անուն Սուտանցի Իսլամ մը Մէհտիի տիտղոսն առանձներ է։ Այս ո՛չ եւս սրտայոյզ լո՛ւր հետ կուգան ճշմարտապէս սրտաշարժ լուրեր։ Շուքէրիէ եւ Տապանա ցեղերը միաբանելով ջարդեր են իրենց երկրին մէջ գտնուող բոլոր Տէրվիշներն։ Եթէ այդ Սուտանցի հոգեւորականք եւս մեր «դարձող» Տէրվիշներուն պէս էին, անվնաս մարդիկ պէտք է լինէին։ Բայց կ'երեւի թէ Սուտանի կլիման կամ հողն ուրիշ տեսակ Տէրվիշներ կ'արտադրէ։ Ի Սէննար, Ապու-Րօֆ, Շէյխն Ռաֆֆա-էլ-Հօյ եւ Ռաֆֆա-էշ-Շարդ ցեղերուն, «նոյն խիստ միջոցն ի գործ դրաւ», կ'ըսէ անգլիական պաշարեամբ՝ եգիպտական թղթակից Թայմզի։ Անխուսափելին եւ անգտանելին Օսման Տիկնա, Ապու Անկայի եւ Պաղինկար եւ Պակարա ցեղերուն մարդոց հետ, ղրկուեր է զարնելու ապստամբներն։ Այսինքն՝ Սուտանի ապստամբներն զբաղեալ են ջարդելու Սուտանցի ապստամբներ։ Ուրիշ երկրաց մարդասէրք ի՛նչ որ ալ զգան իմանալով այս ջարդեր, Եգիպտոս գոհ պիտի լինի, քանի որ իւր թշնամիք զիրար աշխարհիս երեսէն բառնալու շահաւէտ գործով զբաղեալ կը գտնուին բաւական ժամանակէ հետէ։

—ԷՄԻՆ ՓԱՇԱ, Կորտոնի փաշայի միակ յաջող տեղակալն, որ տակաւին ինքզինք կը պաշտպանէ Սուտանի ներսերն, ոչ միայն հալածեր է ապստամբներն, այլ նաեւ յաջողեր է մեծ հարուած մը տալ գերեաց առեւտրոյն։ Անգլիացիք հիմա շատ կը համակրին այս քաջ մարդուն, զոր որոշած են վերադարձնել յԵգիպտոս, բաւ կարի խաղաղ միջոցներով։

—ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Նովոյէ Վրէմյայի մէկ յօդուածը Միլան Թագաւորին վրայ՝ ուշադրութիւն կը գրաւէ յԱւստրիա։ Համառուսեան թերթը շատ խոժոռ կը ցուցնէ Թագաւորին դէմքն, եւ կը յայտարարէ թէ Միլան պիտի տապալուէր անտարակոյս, եթէ Սերպք երկիւղ չունենային թէ Աւստրիա կը գրաւէ իրենց երկիրը։ Ն. Վ. Նէյէֆ. ուրեմն կը պահանջէ որ Ռուսիա հետեւի Աւստրիոյ օրինակին ի մասին Պուլկարիոյ, բացարձակ յայտարարելով որ երբեք թոյլ չպիտի տայ Աւստրիոյ գրաւել զՍերպիա։ Եթէ Ռուսիա այսպիսի յայտարարութիւն մ'ընէ, Սերպք, ո՛չ եւս երկնչելով աւստրիական գրաւումէ, կը փութան տապալել անժողովրդական Թագաւոր մը, ինչպէս է Միլան։ Թերթը կը գուշակէ թէ Սերպիա պիտի լինի յաջորդ ասպարէզն Ռուսիոյ մեքենայութեանց Պալքանեան երկրին մէջ։

—ԱՖՂԱՆՔ երկու շաբաթ ձերբակալ պահելէ յետոյ արձակեցին Բարիզի Տէպա լրագրոյն թղթակիցն եւ իւր ընկերն, որք Ֆրանսա կը վերադառնան։

—ԱՒՍՏՐԻԱ. Վիէննայի Ռինկ թատրոնի հրկիզման ի յիշատակ տարեկան հոգեհանգստեան պաշտօնը դեկտ. 9ին տեղի ունեցաւ՝ հրկիզեալ թատրոնին տեղ կառուցեալ մատրան մէջ։ Այն հրդեհին որ հարիւրաւոր հոգիներ լափեց՝ հինգերորդ տարեդարձն էր դեկտ. 8ին, եւ այս առթիւ հրատարակեալ վիճակագիրք կը ցուցնեն թէ Վիէննայի այդ մեծ աղէտ զգալի ազդեցութիւն մ'ըրած է, աշխարհի ամէն կողմն թատրոններու մէջ հրդեհի դէմ զգուշութիւններն աւելցնելով։ 1882ին 25 թատրոնք այրած էին աշխարհի ամէն կողմն. 1883ին՝ 22. 1884ին՝ 10. 1885ին՝ 8։ Այս տարի 1885 դեկտ. 1էն մինչեւ 1886 դեկտ. 1, միայն 5 թատրոնք այրած են։

—ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Երեսփ. Ժողովոյն լուծման առթիւ հրատարակեալ պաշտօնական տեղեկութիւնք կը ցուցնեն թէ Յունաստանի Երեսփոխանաց ընտրութեան մասնակցող քաղաքացւոց եւ գիւղացւոց համագումարն է 486,098։

—ՍՊԱՆԻՈՅ մէջ թղթատարական գողութիւնք ա՛յնչափ ծանր հանգամանք մը ստացած են, որ Պարսելոնայի եւ Մատրիտի սեղանաւորք եւ վաճառականք ձեռնարկած են կազմակերպել անհատական թղթատարութիւն մը, կառավարութեան վճարելով հանդերձ թղթատարական փոխանցմատուրքը։ Արժէքաւոր նամակներ բազմիցս գողցուած են, եւ գողերն ո՛չ գտնուած ո՛չ պատժուած են։ Ներքին գործոց նախարարութեան կատարած քննութիւնք կը ցուցնեն թէ գողերն հզօրապէս կազմակերպեալ են, եւ ճիւղեր ունին օտար երկրաց մէջ։ Գողցուած նամակներու եւ փոխանակագրաց վրայ գրութիւնք կը ջնջուի քիմիական գործողութեամբ մը, միայն ստորագրութիւնք թողուելով, որոյ վերեւ կը գրուին կեղծ հաշիւներ, գումարներ կամ՝ առեւտրական գործոց մէջ կեղծ խորհուրդներ ու հրամաններ։ Այս աւարք, մեծ վնաս պատճառելով, ամէն վստահութիւն կորուսանել տուած են Սպանիոյ բնիկ եւ եւրոպացի գործի մարդոց։

—ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ մէջ Նորանոր եւ մեծամեծ սնանկութեանց հրատարակման կրնայ սպասուիլ։ Վերջին երկու շաբաթներու մէջ շահադիտական գործողութիւնք արտասովոր ընդարձակութիւն եւ ոգեւորութիւն մը ստացան Նիւ-Եորքի Սակարանին մէջ։ Երկաթուղւոյ բաժնեթուղթերէն սկսեալ մինչեւ ցորենի գլուխներն ամէն արժէքի վրայ՝ թուղթ թէ վաճառք՝ առուծախը ծայրայեղ աստիճանի մը տարուեցաւ։ Աւելորդ է բացատրել թէ այս առուծախեր մեծ մասամբ «յանձնելի» էին կամ «օդային», եւ ո՛չ «կանխիկ»։ Գիներն յոյժ բարձրացան բնականապէս, եւ մեծ սեղանաւորք իրենց լճացեալ թղթամթերքներէն բաւական

(*) Քանի որ Արսլանպէկի հրդեհին առթիւ Վեհ. Սուլթանին բարեգութ հրամանաւ կազմեալ Յանձնախումբը պաշտօն ունի նպաստել նաեւ Պրուսայի, Գօնիայի, Այտընի եւ Արխիպեղագոսի քառեակ նահանգաց համայն արկածելոց, կարելի չէ՞ արդեօք բաժին մը հանել նաեւ Շապին Գարահիսարի Հայոց եւ Թրքաց. — Կայս. Կառավարութեան եւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ուշադրութեան արժանի է այս մարդասիրական խնդիր։

—)(112)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՔՍԱՆ ՀԱԶԱՐ ՓԱՐՍԱԽ

ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՏԱԿ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ ԺԸ.

ՊՈՒԼՊՔ ԿԱՄ ԳԼԽՈՏՆԵԱՆՔ

Որոշակի կը տեսնուէին երկու հարիւր յիսուն ծծողական գործարաններն, որք թեւերուն կամ շօշափելեաց ներքին երեսը շարուած էին կէս-գնտաձեւ պատիճներու ձեւով։ Մերթ ընդ մերթ այդ պատիճք կամ ծծողական գործարանք դահլիճին պատուհանին ապակիներուն կը փակչէին։ Սարսափելի բերանը վերէն ի վար կը բացուէր ու կը գոցուէր։ Եղջերանիւթ լեզուն, որ նոյնպէս քանի մը շար սուր ատամամբք զինեալ էր, դողդոջելով դուրս կ'երկննար այն ահեղ մկրատին մէջէն։ Ի՜նչ զարմանալի քմահաճոյք բնութեան։ Կակղամորթի մը վրայ թռչունի կտուց։ Իլաձեւ եւ մէջքն ուռած իրանն այնպիսի մսակոյտ մը կը կազմէր, որ քսանէն քսան-հինգ հազար քիլոկրամ պարտէր կշռել։ Իւր յեղյեղուկ գոյնն, որ կենդանւոյն գրգռութեան համեմատ արագապէս կը փոխուէր, գորշ կապոյտէն թխորակ կարմիրի կ'անցնէր հետզհետէ։

Ի՞նչ էր այս կակղամորթին գրգռութեան պատճառն։ Անշուշտ Նօթիլիւսի ներկայութիւնն, որ իրմէ աւելի զարհուրելի էր, եւ որոյ վրայ իւր ծծիչ թեւերը կամ կզակները բնաւ զօրութիւն չունէին։ Եւ սակայն ինչ ահեղազօր հրէշներ են այդ պոլպք, ի՜նչ կենսազօր զօրութիւն բաշխած է դոցա Արարիչն, եւ ի՜նչ կորով դոցա շարժմանց մէջ, որովհետեւ երեք սիրտ ունին։

Դիպուածը մեզ այդ կակղամորթին առջեւ դրած էր, եւ ես չուզեցի գլխոտանեաց այդ նմոյշը խնամով զննելու առիթը փախցնել։ Նորա տեսիլէն զգացած սոսկումս զսպելով, մատիտ մ'առի եւ սկսայ ուրուագծել։

«Թերեւս Ալէքթօնի տեսածն է, ըսաւ Քոնսէյլ։

—Ո՛չ, պատասխանեց Քանատացին, որովհետեւ ամբողջ է այս, իսկ միւսը կորուսած էր իւր պոչը։

—Փաստ մը չէ այդ, պատասխանեցի։ Այս կենդանեաց թեւերն ու պոչը կը նորոգուին վերամբողջացմամբ, եւ եօթն տարիէ ի վեր Պուկէրի կակղամորթին պոչն անշուշտ վերաբուսած է։

—Եթէ նոյնը չէ, թերեւս ասոնցմէ մին է», ըսաւ Նէտ։

Արդարեւ ուրիշ պոլպեր ալ տեսնուիլ սկսան աջակողմեան պատուհանին։ Եօթն հատ համրեցի, որք Նօթիլիւսի կ'ուղեկցէին, եւ որոց կտուցներուն կափկափիւնը կը լսէի Նօթիլիւսի երկաթեայ իրանին վրայ։

Շարունակեցի աշխատութիւնս։ Պոլպերն ա՛յն ստոյգ ճշդութեամբ կ'ընկերանային մեզ, որ անշարժ կը թուէին, եւ կրնայի նոցա պատկերը գծել դահլիճին ապակեայ պատուհանին վրայ։ Նօթիլիւսի ընթացքը չափաւոր էր։

Յանկարծ կանգ առաւ Նօթիլիւս։ Բախում մը ցնցեց զայն ամբողջապէս։

«Խրեցա՞նք արդեօք, հարցուցի։

—Եթէ խրած լինէինք, արդէն ազատած պիտի լինէինք, վասն զի կը ծփինք։»

Արդարեւ կը ծփէր Նօթիլիւս, բայց չէր քալեր։ Իւր պտուտակին ստեղներն ոչ եւս կը կծէին կոհակները։ Վայրկեան մ'անցաւ։ Նըմօ նաւապետ դահլիճին ներս մտաւ, երկրորդն ալ ետեւէն։

Երկար ժամանակէ ի վեր չէի տեսած զայն։ Պատուհանին քով գնաց, պոլպերուն նայեցաւ եւ քանի մը խօսք ըսաւ երկրորդին։ Նա ալ դուրս ելաւ։

Շատ չանցաւ՝ փեղկերը փակեցան եւ ձեղունը լուսաւորեցաւ։

Գնացի նաւապետին քով։

«Պոլպերու հետաքրքրաշարժ հաւաքածոյ մը, ըսի՝ ջրային կենդանեաց աւազանի մ'առջեւ գտնուող հետաքրքիր արուեստասէրի մը համարձակութեամբ։

—Ստոյգ է, պարո՛ն բնագէտ, պատասխանեց ինձ, եւ մեք այժմ գիրկընդխառն պիտի կռուինք դոցա հետ։»

Նաւապետին երեսը նայեցայ։ Կը կարծէի թէ լաւ չհասկցայ ըսածը։

«Գիրկընդխառն, կրկնեցի։

—Այո՛, պարոն։ Պտուտակը դադրեցաւ դառնալէ։ Կը կարծեմ որ այս կակղամորթոց միոյն եղջերային կզակը պտուտակին ստեղներուն մէջ մնաց եւ մեր ընթացքն արգիլած է։

—Ի՞նչ պիտի ընենք այժմ։

—Ջուրին երեսը պիտի ելնեմ ու ջարդեմ զայս ճճիներ։

—Դժուարին գործ։

—Արդարեւ, ելեկտրական գնտակներն անզօր են այս կակուղ միսերուն դէմ, յորում բաւական ընդդիմութիւն չեն գտներ որպէս զի պայթին։ Բայց մեք տապարներով պիտի յարձակինք դոցա վրայ։

—Եւ եռաժանիով, պարո՛ն, ըսաւ Քանատացին, եթէ չէք մերժեր զիմ օժանդակութիւն։

—Կ'ընդունիմ, վարպե՛տ Լանտ։

—Մեք ալ կ'ընկերակցինք ձեզ», ըսի, եւ Նըմօ նաւապետին հետ դէպ ի կեդրոնական սանդուղը գնացինք։

Անդ, տասնի չափ մարդ՝ տապարներով զինեալ՝ պատրաստ կեցած էին։ Քոնսէյլ եւ ես ալ երկու տապար առինք։ Նէտ Լանտ ալ եռաժանի մը։

Նօթիլիւս յայնժամ ծովուն երեսն ելած էր։ Նաւաստիներէն մին, սանդուղին վերջին աստիճաններուն վրայ կեցած՝ փեղկին պտուտակները կը հանէր, բայց հազիւ պտուտակներն հանուած էին, փեղկը տարօրէն ուժգնութեամբ բացուեցաւ՝ պոլպին ծծիչ կնճիթներուն մէկէն քաշուելով։

Իսկոյն ճկուն երկայն թեւերէն մին փեղկին ծակէն ներս սողոսկեցաւ օձի պէս, եւ ուրիշ քսան թեւեր ալ տատանիլ սկսան վրայէն։ Անմիջապէս Նըմօ նաւապետ տապարի հարուածով մը կտրեց զայն սարսափելի թեւ, որ սանդուղին աստիճաններէն վար սահեցաւ գալարելով։

Երբոր ամենքս մէկէն դարատափը կը վազէինք, ուրիշ երկու թեւեր ալ՝ օդին մէջ տատանելով՝ Նըմօ նաւապետին առջեւ գտնուող նաւաստւոյն վրայ ընկան, եւ անդիմադրելի զօրութեամբ մը վեր վերցուցին զայն։

Նըմօ նաւապետ աղաղակ բառնալով դուրս նետուեցաւ, մեք ալ ետեւէն։

Ի՜նչ սոսկալի տեսարան։ Հէք նաւաստին, հրէշին թեւէն բռնուած եւ նորա ծծիչ գործարաններուն փակած, կը տատանէր օդին մէջ՝ ըստ հաճոյս այն ահաւոր կնճիթին։ Կը խեղդուէր, կը խեղդուէր, «օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն» կը գոչէր։ Այս խօսք՝ Ֆրանսերէն արտասանուած՝ խոր ապշութիւն պատճառեց ինձ։ Ընկեր էր թէ հայրենակից մը, թերեւս քանի մը հայրենակիցներ ունէի նաւուն մէջ։ Այն աղիողորմ աղաղակը չպիտի մոռնամ բոլոր կենացս մէջ։

Տարաբաղդին գործը լմնցած էր։ Ո՞վ կրնար կորզել զայն գազանին ահեղազօր թեւերուն մէջէն։ Սակայն Նըմօ նաւապետ պոլպին վրայ յարձակելով, նորա թեւին մէկն ալ կտրեց տապարի հարուածով։ Երկրորդն ալ կատաղաբար կը կռուէր ուրիշ ճիւաղներու հետ, որք Նօթիլիւսի կողերուն վրայ կը սողային։ Նաւաստիք տապարներով կը կռուէին։ Քանատացին, Քոնսէյլ եւ ես՝ մեր զէնքերն ամենայն զօրութեամբ կը վարէինք այդ մսակոյտերուն մէջ։ Մուշկի բուռն հոտ մը կը ծաւալէր մթնոլորտին մէջ։

Վայրկեան մը յուսացի թէ գազանին թեւերն մէջ պարուրուած դժբաղդ նաւաստին պիտի կորզուէր նորա ահարկու ծծարաններէն։ Ութ թեւերէն եօթը կտրուած էին։ Մնացեալ մէկ թեւը՝ փետուրի մը պէս զայն ճօճելով՝ կը գալարէր օդին մէջ։ Երբոր Նըմօ նաւապետ եւ երկրորդն անոր վրայ յարձակեցան, կենդանին սեւորակ հեղուկի ցայտ մ'արձակեց, փորին մէջ կեցած պարկի մը մէջէ, եւ կարծես կուրցուց մեր աչերն։ Երբոր փարատեցաւ այս նորօրինակ ամպ, կակղամորթն աներեւոյթ եղած էր, եւ անոր հետ իմ վշտաբաղդ հայրենակիցս։

Յայնժամ անհնարին կատաղութեամբ յարձակեցանք միւս տասն կամ տասներկու կակղամորթոց վրայ, որք Նօթիլիւսի դարատափին ելած էին։ Խառնիխուռն կը թաւալէինք ի մէջ այն օձի կտորներուն, որ ընդոստ կը խաղային դարատափին վրայ, արեան եւ սեւ մելանի հեղուկոց մէջ։ Կը թուէր թէ այդ մածուն թեւեր կը վերածնէին հիդրայի գլուխներուն պէս։ Նէտ Լանտի տեգը, կակղամորթոց խաժակոյն աչերուն մէջ փորսուելով՝ կը պայթեցնէր զանոնք։ Բայց յանդուգն ընկերս յանկարծ տապալեցաւ պոլպի մը թեւերէն, յորոց չէր կրցած խուսափել։

(Շարունակելի)

բան ձեռքէ հանել յաջողեցան ։ Բայց արդէն անցեալ շաբթու մէջ վաճառումներն և գնումներն «իրագործելու», այսինքն թուղթերն հնչուն դրամի հետ փոխանակելու շարժում մը սկըսած էր, ինչպէս բնական է շահադիտական մեծ յուզումներէ յետոյ, և այս առաջին յետաշրջմամբ տեղի տուած էին քանի մը փոքր դրամատունք, որոց քով դրամ ունեցող շատ մը խեղճ ընտանիքներ Սակարանի փողոցին մէջ իրենց ճիչերով և աղմուկներով վշտալի տեսարան մը կազմած էին ։ Երէկի Հեռագրոյն ծանուցած «տագնապին» վրայ մեծագոյն դժբախտութիւնք պատահած են անշուշտ ։ Անգղ. Դրամատան զեղչի սակագինը բարձրացնելն ալ ցոյց կուտայ թէ Նիւ Եօրքի «օդային» շահադիտութիւնք դրամի վերածուելու համար դրամական հրապարակին ա՛նպիսի մեծ բեռ մը պիտի լինին, որ հնչուն դրամը խնայութեամբ գործածել խոհեմութիւն կը համարին մեծ դրամատունք ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ

ՄԵԾ. ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՖԷՆՏԻԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ, Քաղաքական Ժողովոյ Դիւանին, Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան անդամոց և ազգային երեւելեաց ոմանց ջանիւք և միջնորդութեամբ, Մեծ. Միքայէլ էֆէնտի Յակոբեան ետ առած է իւր հրաժարական յԱտենապետութենէ Հոգաբարձութեան Հիւանդանոցի ։ Ն. Մեծապատուութիւն երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր հրաւիրանօք, յԵրուսաղէմատուն իջնելով, սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցած է Ն. Սրբազնութեան հետ, և Պատրիարքական օրհնութիւններ ստանալով, վերսկսած է իւր կարեւոր պաշտաման ։

Որովհետեւ խնդիրը Սամաթիոյ նորաշէն Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն դրան վըրայ դրուելիք Ցեխատակարանէն ծագում առած էր, կ'իմանանք թէ այս խնդիր ամեն կողմանց համար գոհացուցիչ եղանակաւ կարգադրուած է սա կերպիւ. Բանաձեւ մ'ընդունուած է, որուն համեմատ բաց, ընկալեալ սովորութեան, Ցեխատակարանը կը յիշատակէ, նախ և առաջ, Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր անունն, որոյ օրով աւարտած է վերաշինութեան գործն. ապա երջանկայիշատակ Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի անունն, որոյ ներշնչմամբ և քաջալերանօք սկըսուած էր վերաշինութեան. ապա Յակոբեան հարազատաց՝ Միքայէլ և Յովհաննէս էֆէնտիներու անուններն, որոց յօժարամիտ նախաձեռնութեամբն և կարեւոր նպաստներովն ի կատար հանուած է այս մեծ գործ. և ի վերջոյ, ընդհանուր նուիրատուաց, օժանդակողաց և աշխատաւորաց յիշատակութիւնը կը լինի օրհնութեամբ ։

Թէեւ Սամաթիոյ ազգայինք 500 ստորագրութեամբք հանրագիր մը պատրաստած էին, որով այս վերաշինութեան համար հոգելոյս Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի և Յակոբեան հարազատաց նկատմամբ իրենց խորին երախտապարտութիւնն յիշելով, նախապէս յօրինուած բանաձեւոյ մ'նոյնութեամբ ընդունուիլը կը խնդրէին, բայց երեկի իրաւախոհ հաշտութենէն յետոյ, աներկբայ ենք որ Սամաթիացիք ետ պիտի կենան իրենց հանրագրական ձեռնարկութենէն ։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ այցելութեան գնաց Բաղէշի Նորընտիր կուսակալ Մեհմէտ փաշայի ։

ՄԱՆՉԵՍԴՐ, 7 դեկտ.

Ժամանակէ մը ի վեր, բայց առաւելապէս այս վերջին տարիս այնչափ բազմացան բաղդախնդիր ազգային թափառականք ի Մանչեսդր քաղաքս եկող, որ գրեթէ երկու կամ երեք շաբաթ չանցնիր որ մի կամ երկուք միանգամայն չհասնին այդ յուսահատ և անգործ այցելուներէն ։ Սոցա բրածն ուրիշ բան չէ՝ բայց եթէ ողորմութք թափել թէ դրամիս հատու և ճամբորդութիւննիս շարունակել տուէք մինչեւ այս ինչ կամ այն ինչ տեղ (սովորաբար դէպ յԱմերիկա և կամ յԱւստրալիա)։ Այս անպէտ ծախուց և միանգամայն թշուառութեան մը առաջն առնելու համար՝ տեղւոյս բովանդակ Պատ. Ազգայնոց կողմանէ կը ծանուցանեմ պաշտօնապէս որ եթէ այսուհետեւ ոչ է մեծ, ոչ է պատուական այդպիսի օգնութեան մը ակնկալութեամբ այս քաղաքս (ի Մանչեսդր) գայ և Առաջնորդարանիս դիմէ, բացէ ի բաց պիտի մերժուի ։ Եթէ յետ մերժուելոյն հետեւ և վերստին գայ Եկեղեցւոյս դուռը բախելու, ոստիկանութեան ձեռք պիտի յանձնուի այնպիսին, ինչպէս որ Անգլիոյ քաղաքական օրէնքն է ։

ՍՈՒՔԻԱՍ Վ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ
Առաջնորդ Եկեղ. Հայոց որ ի Մանչեսդր

Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութիւնն իւր վերջին նստին մէջ Գործադիր Ժողովոյ ատենադպրուհի ընտրեց զՕր. Եւփիմէ Զօպանեան ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք, այս գիշեր փառաւոր և շքեղ երեկոյթ մը պիտի տրուի Վէրտիի Թատրոնին մէջ, ի նպաստ Խնամու Ուսումնասիրաց ընկերութեան երկու վարժարանաց չքաւորութեան, աջակցութեամբ Պէշիկթաշի Պատ. Մասնախմբին ։

Օր. Վիրգինէ Գարագաշեան ԲԷՄՊԷ ԳԻՋ ընտիր օբերան ներկայացնելէ վերջ իւր հրաժեշտի ողջոյնը պիտի մատուցանէ հանդիսականաց ։

Ներկայացմանց կարգը փոխուած է. Նախ ԽԵՆԴԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿԸ պիտի ներկայացուի և յետոյ ԲԷՄՊԷ ԳԻՋ ։

Պատրաստութիւնք մեծ խնամով կատարուած են ։

ՄԱՍԻՍԻ այս տարւոյ թիւը կը պարունակէ. Մեր գրողները (Պէշիկթ. Տ. Կ. Տ--թեան).— Ուղեւորութիւն ի Պոնտոս Հնդկաց Համառօտ տեսութիւն Հնդկաստանի վաճառականութեան և ճարտարութեան վրայ (Հ. Յ. Վ. Իսահակեանց, Բազմավէպ). —Երկու բարեկամներ (Լեւոն Սեւուն, Թարգ. Յ. Մ. Պալուեան).— Արծաթանք յԱմերիկա. —Մասիսի խնդիրներ —Շաբաթական Սուրհանդակ (Տ. Ա.)։

Հրատարակուեցաւ ԽԻԿԱՐ և ԳԻՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ նոյեմբերի թիւերը ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր նախընթաց աւուր նստին մէջ զբաղեցաւ պուլկարական գործերով և գլխաւորաբար նկատողութեան առաւ Սոֆիայի կայս. պատուիրակ Կատպան էֆէնտիի վերջին ժամանակներս հետեւած ընթացքն ։

Նախարարաց Խորհուրդն, յետ վիճաբանութեան, տեղեկագիր մը պատրաստելով այս մասին, կայս. պալատ յղեց Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար ։ Կը կարծուի թէ տեղեկագրոյն եզրակացութիւնք նպաստաւոր չէին Կատպան էֆէնտիի ։

—Պուլկարական խնդրոյն առթիւ Ռուսիա նոր ծանուցագիր մը պիտի ուղղէ մեծ Տէրութեանց ։ Կ'ըսուի թէ այս ծանուցագիր յոյժ խաղաղասիրական ոգւով գրուած է և թէ Զարին կառավարութիւնն այդու պիտի յայտարարէ որ թէեւ պուլկար ժողովուրդը ջերմ համակրանք կը տածէ առ ինքն, սակայն ժողովրդեան վրայ ի գործ դրուած բռնադատական միջոցներ կարգիլուն նմա իւր համակրանքը յայտնել ։

—Լ. Հէրալտ իւր երեկի թղթակցութեան մէջ խօսելով պուլկարական խնդրոյն վրայ, հետեւեալ տողերը կը գրէ ։

«Արեւ. Րումելիի այն բնակիչք որք դժգոհ լինելով իրենց երկրէն, Կ. Պոլիս ապաստանած են, Խնամակալութեան դէմ կերպ կերպ զրպարտութիւններ յերիւրելով կը ձանձրացունեն պետական մարդիկն ու դիւանագէտներն ։ Այլ բաւ որում այդ զրպարտութիւնք, որք կը զուգադիպին ուրիշ զրպարտութեանց հետ, հերքուեցան որոց կողմէ որ պէտք էր, վասն զի ստութեանց կայտ մ'էին միայն, հետեւաբար կարեւորութիւն մը չպիտի ունենան եթէ կրկնուին անպիսի մարդկանց կողմէ որոց հայրենասիրութեան ստոյգութիւն և ազգային պատւոյն բուռ բաւականին ապացուցուցեան իրենց գործերով ։ Մեծ-Եպարքոսը բարեհաճեցաւ ընդունիլ այդ պարոններն և ունկն դնել անոնց ու պատասխանել, իրեն յատուկ եղող քաղաքավարութեամբ ։ Այժմ կը յայտնեն թէ մտադիր են անգղ. դեսպանին գլուխը ցաւցընել, սակայն տարակուսելի է որ Սըր Ուիլիէմ Հուայթ ընդունի զանոնք, եթէ Փիլիպէի անգղ. հիւպատոսարանին կողմէ յանձնարարական մը չներկայացնեն ։ Եթէ այդ հիւպատոսարանին դիմած լինէին, անոր կնիքը դնել տալու համար իրենց բողոքներուն ներքեւ, դիւրաւ կրնանք երեւակայել թէ ինչ արժէք պիտի ունենային այդ բողոքներ ։ Այդ պարոնայք եթէ լաւագոյն բան մ'ընել կ'ուզեն, թող դադրեցունեն իրենց գրգռիչ ընթացքն ու տըրտունջներն և իրենց տեղերը վերադառնալով պարկեշտ ասպարէզ մ'ընդգրկեն որպէսզի միջոց ունենան իրենց հացը ճարելու, մինչեւ որ իրենց երկիր վերստին պէտք ունենայ իրենց ծառայութեանց» ։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին աւստրիական դեսպանին հետ ունեցած վերջին տեսակցութիւնք ծանուցանելու առթիւ, Մոնիթէօր կ'ըսէ թէ անհիմն են այն զրոյցներ որք Աւստրիոյ թելադրութեան կը վերագրեն պուլկար Խնամակալութեան յոխորտ ընթացքը և գլխաղրութիւնը ։

—Օտեսայէն կը գրեն թէ հանգանակութիւնք բացուած են և թատերական ներկայացումներ կը տրուին ի նպաստ անդ ապաստանող պուլկար գաղթականաց որոց մեծագոյն մասն աղքատ են ։ Անոնցմէ շատեր գործ գըտած են արդէն ։

—Պուլկար պատգամաւորութիւնը սաստէս փոխած է իւր ուղեգիծը՝ Վիեննայէն Պերլին պիտի անցնի, ուստից Փարիզ, Լոնտոն և Հռոմ պիտի այցելէ և Կ. Պոլսոյ ճամբով Փիլիպէ պիտի վերադառնայ եղեր ։

—Սոֆիայէն կը գրեն թէ Կատպան էֆէնտի բողոք բարձեր է Խնամակալութեան՝ Մինկրելիոյ Իշխանին ընտրելութեան առթիւ պուլկար լրագրաց գործածած անարգական լեզուին դէմ ։

—Դարձեալ Սոֆիայէն եւրոպական լրագրոյ մը ուղղեալ հեռագրի մը նայելով, կայս. պատուիրակին և Պուլկարիոյ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Նաչէվիչի միջեւ նոր միջադէպ մը պատահեր է, որուն վրայ Կատպան էֆէնտի իւր ինչքը ժողվելով կը պատրաստուի եղեր մեկնիլ Պուլկարիոյ մայրաքաղաքէն, ռուսական հիւպատոսարանի քարտուղար Պ. Սամոֆի հետ ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆ

Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսն արձակուրդ ստացած լինելով իւր կառավարութենէն, դեկտեմբեր 13/25ի շաբաթ օրը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս Տիկին Մոնդէպէլլօի հետ ։ Դեսպանն ու դեսպանուհին մէկ ամսոյ չափ պիտի մնան ի Ֆրանսա ։

Կայսերական Թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ նախընթաց օր ֆրանսական դեսպանատունը ճաշեց. ուրանէն յետոյ Մոնդէպէլլօ կոմսն ու կոմսուհին Համտի պէյի ու թարգմանի մ'ընկերակցութեամբ Պոլիս անցնելով կայս. Թանգարանն այցելեցին ։

* *

Անցեալ կիւրակէ օր ֆրանսական դեսպանն ու Բարձր. Աբրահամ փաշա որսի գնացին, ասիական եղերաց վրայ Ն. Բարձրութեան անտառներուն մէջ ։ Մոնդէպէլլօ կոմսը խաչոր վարազ մ'ըսպաններ, որ Աբրահամ փաշայի որսի շուներէն երեք հատը վիրաւորած էր և գուցէ ուրիշ վնասներ ալ հասցնէր, եթէ դեսպանն հրացանի հարուածով մը գետին չփռէր զայն ։

Բարձր. Աբրահամ փաշա ու Վսեմ. դեսպանն այս օրուան համար նոր ժամադրութիւն մ'ըրած են. այս որս պիտի տեւէ երկու օր ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Առողջապահական վարչութեան կողմէ հաղորդուած պաշտօնական տեղեկութիւններէն զատ, հետեւեալ մասնաւոր ծանօթութիւնները կը քաղենք թերթ լրագիրներէն, ի մասին հնտախտի ծագման ի Պուլկարիա ։

Առողջապահական կայարաններ հաստատուած են ո՛չ միայն ի Մուսթաֆա փաշա, Ադր. Պոլիս հասնող ուղեւորաց համար, այլ նաեւ ի Ճումաա՝ Սելանիկ երթացողներուն համար, ի Տէվէ-Պաղըրտան՝ Պուլկարիայէն Բոսնավոյի գաւառը գնացողներուն համար և ի Քարլովօ՝ Սերպիայէն եկողներուն համար ։ Հնտախտն Հունգարիայէն Պուլկարիոյ Տօպրոտիչ գիւղն անցած է հին հագուստներու փոխադրութեամբ ։ Այդ գիւղին մէջ մինչեւ ցարդ 20 հոգի մեռած են, սակայն երեք չորս օրէ հետէ մահ չէ պատահած բնաւ ։ Ցիշեալ գիւղի չուրջն հաստատեալ առողջապահական շղթայն ա՛ն ատեն միայն պիտի վերցուի, երբ ամբողջ 24 օր հնտախտի որ և է դէպք չպատահի ։

Առողջապահական վարչութիւնք շաբթուս սկիզբն իմանալով որ երկու կասկածելի մահեր պատահեր են յԱդր. Պոլիս, հեռագրաւ հրահանգ ղրկեր է առ Տր. Տուքա, բժշկական քննութիւն մը կատարել ։ Տր. Տուքայի պատասխանէն կը յայտնուի թէ այդ լուր անհիմն է, թէ մեռնող անձանց մին 80ամեայ ծերունի մ'է եղեր, սովորական մահուամբ մեռած և միւսն 50ամեայ մարդ մը, ոգելից ըմպելեաց չարաչար գործածութեան զոհ գնացած ։ Կուսակալութեան կողմէ բացուած քննութիւնն ևս կը հաստատէ Տր. Տուքայի եզրակացութիւնք ։ Նմանապէս անհիմն է թէ ռումէլիական սահմանադըլխոյն վրայ Պիլիւք-Եօմա կոչուած տեղն երկու կասկածելի մահեր պատահեր են ։ Մուսթաֆա-փաշայէն Տր. Նիքոլայիտիսի առաջնորդութեամբ ղըկուած յանձնախմբին ստուգած է թէ [illegible] պատճառաւ միայն քանի մը հոգի մեռեր են ։ Նախընթաց օրը քանի մը բըժիշկք և ոստիկանք երթալով ի Մարբիգիգ, Պուլկարիայէն երկաթուղիով եկող ուղեւորաց առողջական վիճակը քննեցին ։

—Պոլսոյ քանի մը հեռաւոր արուարձաններու մէջ ծաղկի հիւանդութիւն ճարակիլ սկսած է ։ Գլխաւորաբար Թոփքափուի եւ Էյուպ-Պաբուի մէջ օր չլինիր որ տարափոխիկ հիւանդութիւնք քանի մը զոհեր չըրնէ ։ Այս վերջին թաղի մէջ միայն 45 մահ պատահած է վերջին շաբաթներս ։ Տր. Թ. Եօրկիատէս, յոյն բժիշկը, [illegible] մէջ նամակ մը հրատարակելով, կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, որպէս զի զգուշութիւնք լինին տարափոխիկ ախտն իւր գտնուած վայրին մէջ սահմանափակելու համար ։ Վարակեալ թաղերու եւ շրջակայից տղայք, կըսէ Տր. Եօրկիատէս, դպրոց կը յաճախեն անխտիր, ուստի եւ կրնան ծաղկի ծաւալման պատճառ լինիլ ակամայ ։ Ո՛չ նուազ վտանգաւոր է շատ մը ընտանեաց այն յոռի սովորութիւնք որով իրենց տանց մէջ տարափոխիկ հիւանդութիւն ծագած լինելը կը պահեն, գլխաւորաբար վախնալով որ դըրացեաց հետ յարաբերութիւնք պիտի դադրին ։

Բիւզէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ցունաց հրաժարեալ Պատրիարք Տ. Յովակիմ Դ. անդ ժամաներ է ։

—Հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մավրոմադի երէկ Աթէնք ուղեւորեցաւ, ուր կոչուած է Նախարարութեան կողմէ, իւր պաշտօնին վերաբերեալ ինչ ինչ գործոց պատճառաւ ։

—Բ. Դուռը խնդրած է գերմանական դեսպանատունէն որ մայրաքաղաքիս գերմանական նամակատունը չցրուէ Ալգեմայնէ Զայթունկ լրագիրը, ց'նոր տնօրինութիւն ։

—Մոնիթէօր կրթական նախարարութենէն իւր քաղած տեղեկութեանց յենլով, կը հերքէ Լ. Հէրալտի տուած այն լուր, թէ անգլիարէն լեզուի ուսուցումն արգիլուեր է Դարդանէլի թուրք վարժարանաց մէջ ։

—Ցունաստանի թագաւորը Ս. Փրկչի պատուանշանի ոսկի խաչը նուիրեր է մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատան խորհրդական Պ. Արկիրոբուլոյի ։

—Ադր. Պոլսէն դեկտ. 3/15 թուականաւ կը գրեն առ Մոնիթէօր.

«Աւլի օրը ձեզ հաղորդած լուրս (զոր մեզ եւս արտայայտած էինք) Արեւելեան Րումէլիէն դուրս արմուէք հանելու դէմ դրուած արգելքին նըկատմամբ, ստոյգ եղաւ ի մեծ գոհունակութիւն գաւառիս վաճառականաց։

—Գարահիսար-Սահիպի երեւելիներէն Մեհմէտ Նուրի փաշա, որոյ շնորհեալ աստիճանն ու պատուանշանը ծանուցինք երէկ, յիշեալ գաւառին մեծահարուստ կալուածատէրաց մին է և վերջերս Տէրութեանն նուիրած է իւր ագարակներէ մին, որ 10,000 ոսկւոյ արժողութիւն ունի, Պուլկարիայէն եկող գաղթականաց բնակութեան յատկացնելու համար ։

—Այս չորեքշաբթի երեկոյն Սիրքէճիէն Մաքրիգիւղ գնացող երկաթուղւոյ կառախումբն հայ ձիաւոր մը իւր անիւներուն տակն առնելով երկու կտոր բրաւ ։ Թէեւ մեքենավարը մէկ քանի անգամներ սուլել տուած էր, սակայն ձիաւորը չէր կրցած գծէն դուրս ելնել ։ Այս ցաւալի արկածին պատճառաւ կառախումբը կանգ առնելով ձիաւորին դիակն առաւ և Մաքրիգիւղ փոխադրեց ։

—Գոնիայի Եվգաֆի հաշուակալ Ճաֆէր էֆէնտի միւնոյն պաշտօնով Այտընի փոխադրեցաւ ։

ՕՍՄ. ՆՈՐ ԱՐԺԷԹՈՒՂԹՔ

Փարի-Պուրս ելմտական լրագիրը կը հրատարակէ Օսմ. կայս. Պանքային ձեռամբ շրջաբերութեան հանուելիք նոր արժեթղթոց վրայ տալեալ տրամադրութիւններն ։ Այդ արժեթուղթք, ինչպէս յայտնի է, այս պահուս կը տպուին ի Փարիզ, ընդ հսկողութեամբ օսմ. դեսպան Էսատ փաշայի ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Առանձնաշնորհեալ արժեթուղթ, 5 առ %,
մաքսատան հասոյթներով երաշխաւորեալ

Այս արժեթուղթք հաստատուած և շըրջաբերութեան հանուած են օսմ. կայս. կառավարութեան կողմէ, 6,500,000 օսմ. ոսկւոյ, այսինքն 5,909,030 անգլ. ոսկւոյ, կամ 147,727,000 Փրանքի փոխարէն, համաձայն Վեհ. Սուլթանի 1302 (1886) մայիս 14ի Իրատէին։ Տարեկան 390,000 օսմ. ոսկւոյ, այսինքն 354,545 անգլ. ոսկւոյ կամ 8,863,636 50 Փրանքի գումար մը յատկացուած է սոյն արժեթղթոց տոկոսին վըճարման ։

Հինգ առ հարիւր արժեթուղթք

500 Փրանք կամ 22 օսմ. ոսկւոյ կամ 20 անգլ. ոսկւոյ

Որոյ տարեկան տոկոսն է 25 Փր. կամ 1 . 10 օսմ. ոսկի կամ 1 անգլ. ոսկի, վճարելի՝ կիսով յունուար 13ին և կիսով յուլիս 13 ին իւրաքանչիւր տարւոյ։ Կտրօնք պիտի վճարուին ձեռամբ Օսմ. կայս. Պանքային, ի Կ. Պոլիս, կամ իւր մասնաճիւղերուն կողմէ, Լոնտոնի մէջ անգլ. ոսկւով, Փարիզի մէջ Փրանքով և Բերլինոյ մէջ օսմ. ոսկւով ։ Արժեթուղթք իրենց անուանական արժէքին մէկ առ հարիւր (1 %) գլխաւճար ունին, սկսեալ 1886 յուլիս ամսէն ։ Գլխաւճարին յատկացեալ հասոյթք արժեթղթոց վերադարձման պիտի յատկացուին. այս վերադարձ պիտի կատարուի ամեն տարի Օսմ. կայս. Պանքային ձեռամբ, թէ՛ ի Կ. Պոլիս և թէ՛ օտար երկիրներ, պաշտօնական թերթերու և օրական թերթերով, Ելմտական նախարարութեան հետ համաձայնելէ յետոյ ։ Այսպէս վերադարձուելու արժեթղթոց թիւերը պիտի նշանակուին Ելմտական նախարարութեան և արժեթուղթք պիտի ոչնչացուին յիշեալ պաշտօնատան և Պանքային միջոցաւ ։ Ոչնչացուելու արժեթղթոց տոկոսիքը պիտի աւելցուին գլխաւճարի յատկացեալ գումարին վրայ ։ Այն ամեն կտրօնք որք վեց տարուան պայմանաժամի մէջ չգանձուին, պիտի կորսնցնեն իրենց իրաւունքը ։

1886 մայիս 17/29ի պայմանագրին տրամադրութիւնք

Յօդ. 4.— Վերոյիշեալ արժեթղթոց գլխաւճարի և տոկոսին կանոնաւոր վճարումն ապահովելու համար, կայս. կառավարութիւնն Օսմ. կայս. Պանքային կը յատկացնէ տարեկան 390,000 ոսկւոյ գումար մը որ պիտի առնուի անուղղակի տուրք (Մաքսատան) վարչութեան հասոյթներէն։ Այս վերջինս պարտի Օսմ. կայս. Պանքայի մասնաճիւղերուն վճարել, հինգ գաւառաց մէջ ուր մասնաճիւղեր կը գտնուին այժմ, այդ գաւառաց Մաքսային տնօրինութեանց (Ռուսումաթ Նազարէթլէրի) հասոյթներ, մինչեւ յետոյ վարչական և գանձատան ծախքերն ։ Այդ 390,000 ոսկւոյ տարեկան գումարը Մաքսատան հասոյթներու միջոցաւ Օսմ. կայս. Պանքային պիտի վճարուի վեց հաւասար պայմանաժամի մէջ, երկու ամսէ երկու ամիս, սկսեալ (1886) 1302 յուլիս 1/13 էն ։ Այն պարագային յորում որոշեալ պայմանաժամի մը վճարումը տեղի չունենայ, Օսմ. կայս. Պանքան իրաւունք է այդ պակասած մասը գանձել իւր գաւառական մասնաճիւղերուն յատկացեալ հասոյթներէն։

Յօդ. 5.— Կայս. կառավարութիւնն բաւ կարելի այն փութացնելու համար Նոր արժեթղթոց գլխաւճարն, այդ նպատակին կը յատկացնէ այն բաժինը որ յաւելիւածի մէջ կրնայ իրեն իյնալ Ծխախոտի Մենավաճառի շահէն, համաձայն 7րդ. յօդուածոյ Բէժիի յանձնառութեան, տարին ։ Այդ շահերէն կառավարական Գանձուն յատկացեալ բաժինք, կառավարութեան հրամանաւ, Բէժիի Ընկերութեան կողմէ պիտի վճարուին ուղղակի Օսմ. կայս. Պանքային, որ այդ գումարները պիտի անցունէ ուրոյն հաշուոյ մը, որպէս զի Ելմտական Նախարարութեան հրամանաց համաձայն, գլխաւճարի յատկացուին ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Երէկ գիշեր տրուեցաւ ի Նոր Թատրոն առաջին ներկայացումն «Լը Մաժօլէն»ի օբէռա պուֆ երեք արարուածով ։

Համառօտիւ պատմենք նիւթն որ տարօրինակ եւ զուարճալի է ։

Այն ատենները Պելճիայ մէջ մեծ իրարանցում կը տիրէ եղեր նորակազմ ընկերութեան մը համար, որ միայն ամուրիներէ բաղկացեալ ու եւ սոսկալի կը սփռէ խեղճ ամուսնոյ որոնց մէջ որք վերջապէս պիտի արժանանան այն տիտղոսին որ այնքան ծիծաղ կը շարժէ ։ Ընկերութիւնք քաղաքէ քաղաք կը շրջի եւ նորա շահատակութեանց լուրերը կ'զրուցցնեն մինչեւ իսկ քաղաքապետութիւնք որք մասամբ այս բաւաց ապաքինութեան առաջքն առնելու առաքինութեան համար մրցանակներ կը հաստատեն կոյսերու գլուխն մէջ, վարձատրելով առաջին համեստաւորներ ։ Այս օրինակ մրցանակ մին է որ տեղի պիտի ունենայ Պրիւսէլի 15 է փող նոյն ագիկնաց մէջ ։ Քաղաքապետը կը ծանուցանէ զայս ի լուր ամենեցուն եւ կը յաւելու թէ մրցումը պ'տի կայանայ հարցաքննութեամբ մը ։ Մրցողք պիտի ունենան պատասխանել սա հարցմանց ։ «Ի՞նչ է պատուաւոր կինն, ուսկի՞ց յառաջ կուգայ, ի՞նչպէս կը դառնի պատուաւոր լինելն ։»

Բնականաբար ամէն ոք կը փրկէ իւր աղջիկը մրցման մասնակցելու, Պառօն Բալամէն վան տեռ Պում չվարանիր իւր կինն իսկ ղրկելու, զՄաժօլէն, որոյ համար կը հաւատայ թէ կոյս կին մ'է, (տարիքն է ըսելու) եւ որ արդարեւ տաքերնութեան եւ հեշտասիրութեան բարուց տիպար մ'է ։ Զմասնանք բռնելու որ Բալամէն վան դէն Պում երկրաստուգութեան յոյժ փոխարկող կեանքն մը վերջ, յարում ամուրեաց ընկերութեան նախագահութիւնք վարած է մեծ յաջողութեամբ, ամուսնանալ որոշելով ընտրած է զՄաժօլէն խեղճ պզտիկուհի մը, որ արդէն ուրծն անգամ միւսոյ ստոյգ է աւ եւ այլ մրցմանց մէջ ։

Բալամէն ամէնահարուստ է, ունի քանի գղեակներ. Բէլթէսզոֆ մատակարարի պալատն կը վարէ Բալամէնի քով իւր աղջկան Ավլինի հետ որ անհաստ աչօք չի նայիր երիտասարդաց ։

Սակայն ամուրիներու ընկերութեան գործունէութեանց ասպարէզ պիտի լինի վերջապէս Պրիւսէլ, ուստի ընկերակիցք կուգան հոն ալ և պատահմամբ կը տեսնեն իրենց ողբացեալ նախկին նախագահը որ թողած է զիրենք ։ Կ'իմանան թէ նա ամուսնացած է. հիացմամբ կը դիտեն զգեղանին Մաժօլէն. բայց իրենանց խնդակցութիւնն յայտնելով հանդերձ կը փոստահացնեն զնա թէ չպիտի զգէին վաղեմի ընկերոջ մը ։ Բալամէն որ վախէն մինչեւ զանոնք խաբել յառաջ գնացած է ըսելով նախ թէ իւր կինը չէ նա, այսպիսի յայտարարութեան մը չկարենալով հանդուրժել կ'ըսէ ամուրեաց բանակին մէջ իրեն յաջորդն եղող Աննիպալ, որ Լ'էսմ[illegible], թէ ինքն բնաւ վախ չունի թէ իւր կինն ուրծն անգամներ պսակուած է իւր առաքինութեան համար և թէ կրցած է գրաւ դնել բոլոր հարստութիւնք, կորսնցնելով զայն, եթէ երեք աւուր մէջ Աննիպալ կարենայ հրապուրել զիւր կին ։ Աննիպալ կ'ընդունի գրաւը և Բալամէն կը սպառնայ ամուրեաց ամբողջ խումբն հիւրընկալել իւր տան մէջ ։ Ցրենք նաեւ թէ նոյն պահուն անդամ մ'ալ աւելցած է ընկերութեան մէջ, այն է Ֆաւքէլ անուն երիտասարդ մը որ Մաժօլէնի կաթնեղբայրն է և որ բոլոր սիրով կը սիրէ զնա ։

Այն պահուն կ'իմացուի Մաժօլէնի ուրծն անգամի համար յաղթանակ տարած ըլլալը. Մաժօլէն կ'ուզայ ընդունիլ քաղաքապետին ձեռքէն պսակն եւ միւսոյն, որոց արժանացած է սպորդութեան վերջին հարցման չկարենալով ամենեւին պատասխանել։ Այս, առաջին պարտութիւն մը Աննիպալի համար ։

Աննիպալ ի դուր Մաժօլէնի հետեւէ կ'լինայ, ոչինչ չէ կարող ընդունիլ ։ Առանձնոն տեսակցութիւն մը կ'ունենայ, յայտնարդալի տեսարան մը, որուն մէջ ապտակ մը կը ստանայ ։ Վերջապէս կաշառելով զԲէլթէսզոֆ, Մաժօլէնի ննջելու սենեակը կը մտնէ, սնտուկի մը մէջ, որ իբրեւ արծաթեղինոց աղտաւն տուփով սենեակը կը բերէ Բէլթէսզոֆ, իբրեւ թէ տանելով օտարականաց վաճառն ։ Նոյն գիշեր սենեակը կուգայ նաեւ Ֆաւքէլ որու համար քրոջ մը սէրն ունի Մաժօլէն, այնպէս որ Աննիպալ տեսնելով տա բացարձակ մերժում կ'ընդունի, սակայն օգտւեր կը քաղէ Մաժօլէնի խոստովանեցնելով շնորհած յանցանք մը ։ Բալամէն իբրեւ արդարադատ մարդ, գրաւը կորսուած կը համարի եւ բոլոր իւր հարստութիւնք կը յանձնէ Աննիպալի ։

Մաժօլէն ալ նոյն օրէն անյայտ կ'ըլլայ Ֆաւքէլի հետ, եւ կ'երթան ժամագործութիւն ընել իրենց ապրուստն հոգալու համար ։

Արդէն ուրծն ամիսներ անցած են այս եղելութեանց վրայ, երբ Բէլթէսզոֆ մատակարարը կը հրաժարի իւր պաշտօնէն ։ Բալամէն ալ որ ապրուստը ճարել կուզէ, կուգայ ներկայանալ և կ'ընդունուի անոր տեղ իբրեւ մատակարար իւր նախկին տան մէջ։

Այն միջոցին Ֆաւքէլ և Մաժօլէն ալ որ քաղքէ քաղաք պտտած են ժամացոյցներ ծախելու համար, Պրիւսէլ կը վերադառնան։ Մաժօլէն կը հանդիպի իւր ամուսնոյն երբ սա կօշիկներ չոկած չուսկայէն կուգայ։ Խեղճ մարդը կոօշն երեսին կուտայ բոլոր իւր յանցանքներ։ Մաժօլէն կը բողոքէ բայց հակառակը չկրնար ապացուցանել, և Բալամէն կը վազէ քաղաքապետէն ամուսնալուծութիւն խնդրել զոր կ'ստանայ ։

Երբ կը վերադառնայ, Մաժօլէն վարպետութեամբ պատրաստած է զԱննիպալ որ բացարձակապէս կը յայտարարէ թէ անմեղ է, այն յուսով որ Մաժօլէն իւր կինը պիտի ըլլայ ։ Բալամէն նախ իւր հարստութիւնը կը պահանջէ և կ'ստանայ, ապա իւր կինը կ'ուզէ զոր Աննիպալ իրեն վերադարձած է. իսկ Մաժօլէն երկուսին մէջէն կ'ընտրէ . . . զՖաւքէլ որ քիչ մը հեռուն կեցած խնդրոյն ելքին կ'սպասէ անհամբեր ։

Խաղն ընդհանրապէս գոհացուցիչ կերպիւ կատարուեցաւ ։ Պ. Տուշէ, Բալամէնի դերը կը կատարէր . հարկ չէ նոր գովեստներ խօսել նորա մասին ։ Իբրեւ գլխաւոր դեր յիշենք Աննիպալի դերն զոր մեծ յաջողութեամբ ի գլուխ հանեց Պ. Տիտիէ ։ Տիկնանցմէջ առաջինն եղաւ Տիկ. Լասալոր Ֆաւքէլ եղած էր ինչպէս քիչ ատեն առաջ Պօքաս այնքան լաւ կերպիւ ։ Տիկին Լուիզինի, Մաժօլէնի մանաւանդ վերջին մասերն, երգեց բաւական յաջողութեամբ ։ Տիկին Վօռսոն որ առաջին անգամ կը ներկայանար բեմին վրայ, չունէր այնքան նշանաւոր դեր մը (Ավլին) որ կարենամք ոչ եւ է կարծիք յայտնել իւր մասին ։

Այս գիշերուան ներկայացումն է ՀՐԷՈՒՆԻՆ, վաղը ցերեկ ընդհանուրին փափաքանօք ՖԱՈՒՍԴ, իսկ գիշերը ՊՕՔԱՍ ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Հռոմ, 16 դեկտ.

Իտալական կառավարութիւնն յայտարարեց թէ Ֆրանսայի հետ առեւտրական դաշնագիրը պայմանաժամին լրանալէն յետոյ դադարեալ է ։

Վիեննա, 16 դեկտ.

Գոպուրկ-Կոթայի Ֆէրտինանտ իշխանին Պուլկարիոյ իշխանութեան ընտրելութեան զրոյցը հիմնուած են ինքնաբերական ձեռնարկին վրայ զոր պուլկար պատգամաւորութիւնն ըրաւ ի Վիեննա, սակայն մինչեւ ցարդ ոչ մէկ տէրութեան առաջարկ մ'եղած է այս մասին ։

Տըպլին, 16 դեկտ.

Անգլիոյ Երեսփոխանաց Ժողովոյ չորս Բառնէլեան անդամք ձերբակալեցան, որովհետեւ ուզած էին արգելուլ հողագործաց վարձուց վճարումն ։

Աթէնք, 17 դեկտ.

Թագաւորը վեհապետաց խնդակցութիւնները կ'ստանայ տակաւին, Գահաժառանգ իշխանին չափահասութեան առթիւ ։ Երէկ իրիկուն, Քաղաքապետական պալատին մէջ տրուած հացկերոյթէն յետոյ, երկրին զանազան գաւառակաց կառավարիչք, որք ներկայ էին անդ, ջահադիտութիւն մը կազմակերպեցին եւ խուռն ամբոխի մը հետ անցան արքայական պալատին առջեւէն, ուր Թագաւորն եւ Գահաժառանգ իշխանն հրաժեշտի ողջոյն մատուցին նոցա, շնորհակալութիւն յայտնելով իրենց հայրենասիրական զգացմանց համար ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 17 Դեկտեմբեր, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ	
Անգլ. քոնսոլիտէ	100 7/16
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ	14 7/8
» » » գոցուեցաւ	14 3/4
» » » Ա.	23 3/4
» » » Բ.	15 1/8
» » » Գ.	14 3/4
Օթոման 1871	73 1/4
Փոխառութիւն 1877	85 1/2
Պանք Օթոման	11
Դաւառական փոխառ. 1873	93 7/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	74 5/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	94 5/8
Տայրա Սանիէ	71 5/8
[illegible] (փոխառ. Բօշիլա)	93 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 60
Վիեննա, 17 Դեկտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 30
Օսմանեան երկաթուղի	17 70
Փարիզ, 16 Դեկտեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	110 22 1/2
» » 3 %	82 87 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ. բացուեցաւ	15 12 1/2
» » » գոցուեցաւ	14 97 1/2
» » Սերի Բ.	15 35
» » Գ.	14 80
Օսմանեան երկաթուղի	37 75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	530
Գրէտի Լիոնէ	585

» Ֆօնսիէ	1437 50
Բաժնեթուղթ Լիօնի	1252 50
Սուէզի ջրանցք	2100
Ռուսական 5 0/0 1877ի	101
Իտալական Ռանթ	102 15
Եգիպտական միացեալ	380
Սպանիական (արտաքին)	67 7/8
Փրիօրիթէ Թիւրք	360
5 0/0 Հունգարական	330
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 40

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 17 Դեկտեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկ.

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 17 1/2
Օսմանեան փոխառութիւն Սէրի Դ	14 87 1/2
Եգիպտական	379 37 1/2

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԲԱՑՈՒՄՆ

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ

Դեկտեմբեր 1.—Երէկ մեծ շքով կատարուեցաւ Մեսրոպեան վարժարանի բացումն. Հայոց և օտարազգեաց ստուար բազմութիւն մը կը լնոյր սրահն. Գաւառիս Բարձր. Կուսակալն, բարձրաստիճան պաշտօնեայք, իմանք և Հայ և Կաթոլիկ և Յոյն և Հրեայ կղերն պատկառելի սեւում մը կը կազմէին սրահին մէջ տեղ: Հազար աչք հանդիսին դիւցազն կը փնտռէին անձկանօք, երբ երևեցաւ նա յանկարծ բեմին վերայ: Ցուցեալ էր սիրտն ճշմարիտ ազգասիրութեան եռանդեամբ, և գլուխ ամենանուշ զգացմանց հաւատարմօրէն կը թարգմանէր իւր բերանն. անհնար էր զգայուն աչաց երկու արտօսր չհեղուլ, երբ, «Սիրելի Ազգիս կը նուիրեմ այս շէնքն» ասելով, մեծանձն նուիրողն բանալիներն առ Ս. Նախագահն կը յանձնէր յօժարութեամբ. անզուգական նուէր արդարև, զոր կ'ընդունի այսօր Ազգն, իւր սիրեցեալ բարերարաց միոյն, մեծոգի Սալրթալեան էֆէնտիի ձեռքէն. փառաւորագոյն էր սա մանաւանդ, երբ ընդ այդ մեծոգին նուէրն, գլուխ թանկագին անձն կը նուիրէր Ազգին վեհանձնօրէն, խոստանալով թէ պատրաստ է այդ հաստատութեան նիւթական և բարոյական պիտոյից օգնել տակաւին, օգնել և միշտ. Կեցցէներ և բուռն ծափահարութիւնք կը թնդացնէին լուսոյ այդ հոյակերտ տաճարն, երբ Վսեմ. Առենդարեանն, վերջ տալով իւր խօսիցն, մաղթանս կը յորդէր վասն անգին կենաց մեր Օգոստ. ինքնակալին, և Բարձր. վալի փաշային, շնորհակալ լինելով սմա, զի հաճած էր փառաւորագոյն եւս գործել հանդէսն իւր ցանկալի ներկայութեամբն: Աշակերտք հայերէն, Թուրքերէն և Ֆրանսերէն ճառեր արտասանեցին, ամենեքին շնորհակալիս մատուցանելով առ բարերար Հիմնադիրն. Հախվերդեան վարժարանի մի սանուհի, ի գլխոյ իւր ընկերուհեաց, նոյնպէս հայերէն ատենաբանութեամբ, երախտագիտական ջերմ զգացումներ կը յայտնէր վերաշինողին հաստատութեան: Ժողովուրդն յուզեալ յաճախ կեցցէներով կ'ընդհատէր ճառերն, որոց կը հետևէին երգեցիկ մանկանց քաղցրիկ երգերն. երաժշտաց խումբ մի անոյշ անոյշ կը նուագէր, հանդիսականաց հրճուանք պատճառելով. Արևելեան Մամուլի մեծ խմբագիրն եւ, իբրև Տեսուչ Ազգ. վարժարանաց եւ իբրև գրագէտ, երևեցաւ բեմին վրայ. վարժարանին նախկին եւ այժմեան վիճակներն բաղդատեց, նորա անարժան եւ արժանաւոր վարիչներն թուեց, եւ խոստացաւ ինքն իւր մասին ամենայն զոհողութեամբ աւնել, ի հանճարոյ պայծառութիւն վարժարանաց: Ս. Նախագահն, Տ. Մելքիսեդեկ Հայրն, ապա խօսք առնելով, յայտնեց թէ տասն ամսոյ մէջ աւարտած էր այդ շքեղ հաստատութիւն, որ մի մարդոյ եւեթ աշխատութեան պտուղ արդիւնքն է, և յորդորեց ժողովուրդն զի սիրէ այդ ուսումնարանն. գեղեցիկս բացատրեց Վսեմ. բարերարին առաքինութիւններ, եւ «Այսօր, ըսաւ, ոչ միայն այս բանալիները կ'ընդունիմք ի նուէր. արդէն նորա սիրտն ի վաղուց նուիրեալ է ազգին, ազգասէր այն, որ մեծոգին է, վեհն եւ ամենասիրելին է ի նուէրս.» մաղթեց նաև կեանս երկարս եւ խաղաղութեան առ Վեհափառ Սուլթանն, Որոյ, ըսաւ, ամենաբարձր շնորհին, (մինչև այսօր դպրոցներ կը փակին) հոս կը բացուին, և ոչ միայն կը բացուին, այլ եւ նորին Վեհափառութեան Բարձր. Ներկայացուցիչ հրճուելով կը տօնէ ընդ մեզ այդ բացումը. Թող, ըսաւ, անսասան մնայ յաւիտեան այդ ամրութիւնն, որ մերն է: Ապա առ Սալրթալեան էֆ. ուղղելով իւր խօսքն, ըսաւ. «Աստուած պահէ զքեզ, Աստուած պահպանէ զքեզ»: Դիւրին է գուշակել թէ Ս. Առենդարանին ամէն խօսքն ծափահարութեամբ կ'ընդհատէին, այնքան՝ ազդու, այնքան սրտաշարժ էին: Մխիթարեանց Հայր մի ելաւ ապա ի բեմն և կրթութեան գործն գեղեցիկ իմն գրուատելով գովեց Սալրթալեան էֆ.ի ձեռնարկն, որոյ կատարումն կը տօնուէր այնչափ շքեղութեամբ. Յոյն հասարակութեան կողմանէ Ալէքսէ լրագրոյն Մեծ. Խմբագիրն յունարէն ատենաբանութիւն մի բրաւ, որով անշուշտ գովեց եւ մաղթանս կ'ընծայէր անչափ դրուատեաց և օրհնութեանց արժանին, Սալրթալեան էֆ.: Ի վերջանալ հանդիսին, Բարձր. Կուսակալ փաշան, Վեհ. Սուլթանին ամենաքաղցր հովանւոյն ներքև, մաղթեց որ բազմանան վարժարանք, գովեց Սալրթալեան էֆ.ի գործն, յորդորեց սիրել կրթական հաստատութիւններն և նոցա վերայ դարձնել ամէն ուշ, և ջանալ միշտ հաստատուն, միշտ ծաղկուն պահել զայնս:

Վերջացաւ հանդէսն (չմոռնամք սակայն ճշմարտութիւնն, ըսելով թէ ամենայն կարգապահութեամբ. մեծայարգ Հեռագրաց և Թղթատարութեանց Տեսուչ Երամ էֆ., Օնիկ պէյ Տիգ, Բողոքական ժողովրդեան և Ամերիկեան վարժարանի ներկայացուցիչ Պատ. Իգնատոսեան և այլ ազգային և օտարազգի հրաւիրելոց մի քանիք, բազմութեան չփոթութիւնն չկարենալով մերձենալ կեդրոնին, վերադարձան ստիպեալ են. կարգապահութեան հսկող մասին անփութութիւնն է անշուշտ տեղի տուողն). Եւ ի լուր քաղցրահնչիւն երաժշտութեան, ցրուեցաւ ժողովուրդն, նոր ոգի, նոր միտք, նոր սէր զգացած: Հանդիսին ամբողջ տեւողութեան միջոցին, երկու ժամ շարունակ Սալրթալեանի անունն լսել, նորա համբուրելի ձեռքն գիտելով չյագեցած հայուն մտաց մէջ դեռ արձագանգ կուտայ այդ անոյշ անունն, «Սալրթալեան, բարերար Սալրթալեան»: Բայց կատարեցաւ հանդէսն. մի քիչ յետոյ, թափուր էր այն սրահն, ուր ստոյգ, կանանց, ծերոց և տղայոց անթիւ բազմութեան խռովու կեցցէներն կը գոռային. լուռ էին որմք, որք, կարծես մարդացեր էին պահ մի յառաջ. լուռ էր վերջապէս, դոյն մի յառաջ մարդկային բիւրաւոր ոտից տակ խռովվող հանդերձ այդ հոյակապ շէնքն. բայց վայ խորհրդաւոր լռութիւնն կ'ընդհատէին ամենայն վեհ, հաւատարմօրէն կրկնելով անոյշ անուան արձագանգն. «Սալրթալեան, բարերար Սալրթալեան»: Այսօր կ'սկսին աշակերտք նորաշէն վարժարանն յաճախել, հոյակապ շէնք. երանի՛ թէ հոյակապ աշակերտներ յարուցանէր.

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Օրթագիւղ 5 Դեկտեմբեր

Օրուան խնդիրը քարերու խնդիրն է. Շիշլին ի Սամաթիա քարով կ'զբաղինք. Ազգին ներելի չէ անտարբեր մնալ. Մեր կեանքն ու մեր պատմութիւնք ձուլուած են քարերու հետ. Ամէն ինչ կը կորսուի, մագաղաթները կ'անհետանան, յիշատակներն կը ջնջուին, բայց քարերը կը մնան. ապացոյց սեպագրերը. Այդ պատճառաւ է որ Սամաթիոյ եկեղեցւոյ ճակատը դրուելիք քարին արձանագրութիւնն յառաջ կը բերէ այնքան մտատանջութիւն:

Ժողովուրդն յուզուած է, այդ կը խոստովանինք, բայց կարծեմ նաև թէ ժողովուրդն անիրաւ է. Պատրիարքարանն, իբր կրօնական հաստատութիւն, պարտաւոր է կրօնական ուղղափառութիւնն մ'ունենալ. Ի՞նչ հարկ, ըստ այդ ուղղափառութեան, Ներսէս Պատրիարքի եւ Ցախրեանններու անուններն արձանագրել քարի մը վրայ. Ո՞չ աւելի քարերը պէտք է խօսին այն ատեն միայն երբ ժողովուրդը կը լռէ. Աւետարանը միթէ չ'ըսեր «Եթէ դոքա լռեսցեն, քարինքդ աղաղակեսցեն»: Արդ թէ՛ քարերն եւ թէ՛ ժողովուրդն աղաղակել տալ աւետարանի հակառակ է. Թող ժողովուրդը լռէ և մնան Ներսէս Պատրիարքի կամ Ցախրեանի անուններն, այն ատեն քարերը կը խօսին:

— —

Բայց գիտենք թէ ուղղափառութիւնը «ժողովուրդին» համար չէ, մանաւանդ այնպիսի ժողովուրդի մը որ փոխանակ կաթի սնած է հրեշտակաց ըմպելիներով, եւ որոյ բարեխօս պաշտպան սուրբն է ոչ թէ սեպհական ծերունի հայրապետ մը, օրինակ Մծբնայ Հայրապետն, այլ Եւրոպական սուրբ մը որոյ է կրօնաւոր Գէորգն, որ հռոմէական սրբերէն ցայսօր կայծերը միջա սպասուած են Սամաթիացւոց սրտերուն մէջ:

Ուրեմն պէտք է հաշտեցնել կրօնական ուղղափառութիւնը բարբարոս ժողովուրդի մը զգացումներուն հետ: Խնդիրը դժուարակնճիռ է, բայց Պատրիարքարանն որ շատ հմուտ է Սուրբ Գրոց ոճին, կը գիտէ Աստուածաշունչի ձեռերուն և կը յուսայ «պլպրանօրէն» դրուած ոճով մը հաշտեցնել զանազան յաւակնութիւններն: Օրինակի համար փոխանակ ըսելու «Նուիրատուութեամբ Միքայելի» կ'ըսէ «Ի փոքր հրեշտակապետին».— Կ'ըմբռնէք, այնպէս չէ՞. «Փոքր» թէ հնչելու մասաւ մ'է և թէ՛ հրեշտակի մասաւ մը: Հրեշտակապետը համանիշ է թէ՛ Գաբրիէլի եւ թէ՛ Միքայելի: Բայց ոչ ոք կրնայ միտքը բերել Գաբրիէլն: Այդ Գաբրիէլն որ ձեռքը ծաղիկ մը բռնած կը մտնէր հոգեւորականներուն, լաւ ընկեր մը չէ Ս. Գէորգին և բոլորովին անյարմար Սամաթիոյ քարերուն: Սամաթիացւոց հրեշտակը միայն Միքայել մը կրնայ լինել, որ երբեք սուրը ձեռքէն չգցեր: Ուրեմն շփոթութեան տեղի չկայ քիչ թէ շատ մտածող մարդու համար:

Առ այժմ կը փնտռեն պլպրանութիւն մի Ներսէսի անուան, բայց դեռ չէ գտնուած: Ոմանք «Նուէր» նմանութիւնը կ'առաջարկեն: Ներսէսի հնչը Նարսէս լինելով և «Նար» ու «Նուէր» ալ, ըստ Պ. Նուպարի, միևնոյն արմատէն լինելով, կարելի է իրարու փոխանակել: Բայց շփոթութիւն կրնայ ծագիլ ուրիշ աշխարհական անուան մը հետ և շփոթութիւնն անյարմար է: Հիմակուհիմա այս խնդրով կ'զբաղի Պատրիարքարանը:

Իսկ թէ ի՞նչ պէտք է ընել Յարութիւն Սրբազանի անուան տեղն, այդ մասին Եէնի-Գաբուի և Գում-Գաբուի միացեալ թաղերու երախտագիտութիւնն գեղեցիկ գիւտ մ'ըրած է, որոյ ընդունելութեան մասին տարակոյս չունինք: Կ'առաջարկեն արձանագրել «Կառուցաւ Ս. Նիկողոսի ի Պատրիարքութեան Տ. Զատիկ Սրբազան Արքեպիսկոպոսի:»— Ինչպէս Միքայել եւ հրեշտակապետ համանիշ են, այսպէս ալ միթէ Զատիկ եւ Յարութիւն չունի՞ն միևնոյն նշանակութիւնը:

Ինչպէս կը տեսնուի հարստութիւնն է, այնքան արհամարհուած այդ հարստութիւնն որ պիտի հաշտեցնէ ամէն իրարու հակառակ զգացումներ և սիրոյ երփներանգ ծիածանը պիտի պարզէ մեր մթագնեալ հորիզոնին վրայ:

— —

Եթէ կ'օրհնենք պլպրանական այս ոճն, այլ սակայն բնաւ չենք խորհիր ապագայ դարերու մասին: Անպատեհութիւնք մեծ են: Անշուշտ ոչ ոք կը հաւատայ իմ այս հեռատեսութիւնը: Քարերու արձանագրութիւնները մեր օրերու համար չեն այլ ապագային համար են: Այս յայտնի ճշմարտութիւն մ'է, եթէ ոչ նշմարութիւնք չարժեր: Ուրեմն մեր բոլոր ուշադրութիւնք պէտք է կեդրոնացնենք մէկ կէտի վրայ, այն է թէ ի՞նչպէս հնարաւոր ընծայենք ապագայ դարերուն հնախօսաց մեր օրերու պատմութեան: Պէտք է խոստովանիլ թէ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ այսպիսի արձանագրութիւնք շատ պիտի դժուարացնեն ապագայ դարերու հնագիտաց աշխատանքը և դուցէ այդ պլպրանական ոճը ծառայէ խեղաթիւրելու պատմութիւնք:

Եթէ կ'ուզեն ընթերցողք թռչինք թռչինք մտքով դէպի 4888 թուականն, և մտնենք Հայոց Հնագիտական կաճառն, ունկնդրելու շահագրգռիւ նոյն մ'ատենադրութեանց:

Մի քանի տարի առաջ պեղումներ տեղի ունեցած են Մարմարայի ափունքն, նախկին Սամաթիոյ մէջ, որոյ մթնոլորտին վրայէն կը սուրան, կը սլանան «օդային ելեկտրական քարշերն»: Հողը շատ խոր փորուած է եւ գտնուած են սիւներու բեկորներ, հաստատուն քարերու կտորներ, ամբողջ մարմարիոն մը: Հնագէտներու լուր հաղորդուելով եկած քննած են, եւ որոշ գաղափար մը չեն կրցած ունենալ թէ այդ շէնքն ի՞նչ բանի ծառայած է: Պարզ՝ թէ ժողովուրդի յատկացեալ վայր մը: Պեղումները շարունակուած են և սակայն օր մը գտնուած է մարմարիոնի կտոր մը որոյ վրայ նշաններ կան որք հաւանօրէն գրեր լինելու էին: Հնագէտներու ուրախութիւնք մեծ եղած է. բայց դժբաղդաբար ոչինչ կրցած են հասկնալ: Անոնց մէջէն ծերունի մը ըսած է թէ՝ արևելեան ձողակ կայ, աւելի նշաններ կը տեսնուին և պէտք է յանձնել հայ հնագէտներու:

Հայ հնագէտներն ուրախութեամբ կ'ընդունին նուէրն և կը յանձնեն Հնագիտական կաճառին: Կաճառը կ'ընտրէ յատուկ Յանձնաժողով մը հինգ անդամներէ, որոց իւրաքանչիւրը մասնաւոր ճիւղ մը միացած է: Աշխատութիւնները կը տեւեն երկար: Հին գրերու, հին լեզուներու, հին պատմական յիշատակարաններու գանձարաններն պէտք է քննել: Վերջապէս յետ երկու տարուան աշխատութեան Յանձնաժողովը կը տեսնէ թէ իւր աշխատութիւններն կատարելապէս պատրաստ են և հանդիսաւոր նիստ մը մէջ Յանձնաժողովոյ Նախագահը պատուական ծերունի մը 80 տարեկան—կը ներկայէ ընդհանուր աշխատութեան արդիւնքը:

Յանձնաժողովը ցաւ կը յայտնէ որ «անգութ ժամանակը ջնջած է շատ մի բաներ որք լոյս պիտի սփռէին մեր նախնեաց այդ օրերուն վրայ, բայց գիտութիւնք կը լրացնէ այդ պակասը»: Նախ կը ներկայեն թանկագին քարը որոյ վրայ են հետեւեալ գրերն.

ԿԱՌ Ց Ս ԵԿ ԴԵՑ
Ի ՓՈՔ ՀՐԵՇՏ
Ի ՊԱՏ ԱՐՔՈՒ
ԶԱՏԻԿ ՍՐԲ ԶԱՆ
ՇԱՄԻ

Նախագահն իւր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ Հայոց հին լեզուին վրայ գտնուած տեղեկութիւններէն կարելի է հետևցնել թէ ԿԱՌՈՒՑ բառը «կառուցեալ կամ կառուցաւ» է: Եւ կը բացատրէ թէ ի՞նչ ըսել է այս բառը: Յետոյ կ'անցնի Ս եւ ԵԿԴԵՑ բառերուն: Տարակոյս չկայ թէ «եկդեց» պիտի ամբողջանայ «եկեղեցի»:—Երկարօրէն կը նկարագրէ թէ ի՞նչ էին «եկեղեցիներն» որոց մէջ միշտ Սուրբ բառը կը դրուէր: Ս գիրն ուրեմն Սուրբ կոչումն է: Թէ ի՞նչ ըսել է «սուրբ» բառը, կը հասկցնէ, եւ սրամտութեամբ ցաւ կը յայտնէ որ այժմ (4886ին) այդ բառը իւր համանիշը չունի— այնքան սակաւ են բարեպաշտներ— Երանի՜ 1886ի մեր հարց, կը գոչէ:

Կ'անցնի միւս տողին: ՀՐԵՇՏ բառն կ'ենթադրէ «հրեշտակ» կարդալ, սակայն ջնջուած գրերուն տեղը շատ է, երկու գրի համար ուրեմն աւելի գրեր պիտի լինէին որով հնարաւոր է «հրեշտակաց» կամ լաւ եւս «հրեշտակապետի»: Այս տեղ Նախագահը վերստին երկար բացատրութիւններ կուտայ թէ նախնի Հայերն ի՞նչ կ'իմանային «հրեշտակ» ըսելով. կը բացատրէ այն ատենի կրօնքը:

Կը նկարագրէ թէ հին ատենի մարդիկ հրեշտակներն ինչպէս կ'երեւակայէին, եւ տարակոյս չմնար թէ «փոքր» ալ հրեշտակի ձեռքին մէջ գործիք մ'է: Բայց դժուարութիւն կը ծագի այն տեղ թէ ինչո՞ւ «ի փոքր հրեշտակապետին» ըսուած է: Հնագէտը մէջ բերելով պատմողներ ընկերներ, յութիւնք կ'ըսէ թէ՝ այն ժամանակի հայերը շատ մեղաւոր են եղեր. ոչ ոք սուրբ չէ տուած եկեղեցւոյ կառուցման համար: Բայց ինչպէս չմնացած լինելն անմեկնելի կը մնայ մեզ, միայն թէ ժողովուրդը թուի թէ հաւատացած է որ հրաշքը իմն հրեշտակներն Աստուծոյ կողմանէ եկած շինած են, անոր համար է որ «կառուցաւ սուրբ եկեղեցիս ի փոքր հրեշտակապետէ» ըսուած է: Ջերմ ծափահարութիւններով կ'ընդունուին այս մեկնութիւններն, որպէսզի տարիներու երկրորդ՝ միւս բառերու մեկնութիւններն ալ գիտէին չեն, բայց վերջապէս գտնուած են:

Տեղեկագիրը կը ցաւի որ Թուականը բոլորովին ջնջուած է, սակայն պատրիարքի անունը կրնայ գաղափար մը տալ թէ ո՞ր թուականին կառուցուած է այդ եկեղեցին: Աւելորդ է ըսել թէ երկար բացատրութիւններ կը տրուին թէ՝ ի՞նչ էր Պատրիարքը, ի՞նչ էր եպիսկոպոս մը, թէ ի՞նչ կը հասկնային հին հայերը Սրբազան ըսելով: Յետ որոյ կուգան «ԶԱՏԻԿ» բառին. Զ գիրը բաւական աւրուած է, հետեւաբար լաւ մը չեն կրցած որոշել թէ ի՞նչ անուն է Պատրիարքին անունը: Զատիկ անունով Պատրիարք մը թերեւս լինի, բայց հին յիշատակարաններու մէջ հետք մը չգտնուիր. եւ մեծ տարակոյսի մէջ են: Արդեօք Զատիկ, Սատիկ կարդալու է թէ Տատիկ: Այս վերջին գիտուն է որ լոյս կը սփռէ և հաւանականութիւն կը մտնենայ: — Այս տեղ ընդհանուր ուշադրութիւն մ'կը լինի Հայոց խօսած լեզուին վրայ: Այն ժամանակի Հայերն, ինչպէս գիտենք կ'ըսէ, աւելի թրքերէն կը խօսէին քան իրենց լեզուն. ուրեմն «տատիկ» բառն ալ թերեւս թրքերէն լինի, բայց մինչեւ հիմա ժողովուրդի մէջ «տատա» բառն իբր մեծ հայր կը գործածուի. թերեւս այն ժամանակին ալ այդ տատա բառն ալ իբր հայր գործածուէր: «Իկ»ն ալ գիտենք, ուրեմն Տատիկը կը կարդանք Հայրիկ, թարգմանել: — Այս տեղ լուսոյ ճաճանչներ կը սփռուին Առենդարանին գլխին վրայ. «Արդ գիտենք կ'ըսէ— դարերը շատ բան մոռնել կուտան բայց ժողովուրդի մը սրտէն չեն կարող ջնջել իւր բարերարներուն յիշատակը—գիտենք թէ հայ ազգն ունեցած է Պատրիարք մը զոր Հայրիկ անուանած է: Արդ տարակոյս չկայ թէ այս Զատիկը՝ Տատիկ է և Տատիկն՝ Հայրիկ: Ուրեմն կրնանք ճիշդ թուականն մ'որոշել այդ եկեղեցւոյ կառուցման և ըսել թէ 1887էն 1875 թուականին լինելու է:—

Այս մեկնութիւններն ընդհանուր հաւանութեան կ'արժանանան: Արձանագրութիւն կրող քարն ազգային թանգարանին մէջ կը պահուի. լրագիրներն ընդարձակ յօդուածներ կը գրեն հին դարերու վրայ:

Այսպէս առա՝ պիտի լուսաւորուին ապագայ դարերը մեր օրերուն վրայ:

Արդեօք առէ՞ տարբեր են այն ատենագրերը զոր այժմ կը մեկնենք:

ՀՐԱՉԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

Բազմասերն ընտանիք մը.—Թոքախտի համար նոր դարման մը.—Երեւելի բժշկի մը անձնասպանութիւնն.—Յուզմանց ազդեցութիւնն առողջութեան և կենաց վրայ.—Պատմութեան օրինակներ:

Բարիզի Կէօֆ-Բանական Ընկերութեան վերջին գումարմանց միոյն մէջ Պ. Պլանշար տեղեկագիր մը կարդաց բազմասերութեան վրայ: Մարդ մը որ երկու աւելորդ ատամներ ունէր իւր սովորական ատամներն քանի մը սանթիմէթր վար, 13 զաւակ ունեցաւ: Ասոնց մէջէն վեց աղջիկներ բնաւ անկանոն բան մը չունէին. ընդհակառակն եօթը մանչեր երկերկու աւելորդ ատամներ կը կրէին, ճիշդ իրենց հօրը պէս:

Այդ անկանոնութիւնն երկրորդ սերունդին արու տղայոց ալ անցած է: Մանչերուն կրտսերագոյնն ամուսնացեր և հինգ զաւակ ունեցեր է. աղջիկ մը որ անկանոն բան մը չունի, չորս մանչեր՝ որոնք ճիշդ իրենց հօր, մեծ հօր և վեց հօրեղբարց պէս աւելորդ ատամներ ունին: Այս վերջնոց ոմանք երիտասարդ կամ անզաւակ մեռած են. այլք՝ աղջիկներ միայն ունեցած են, որոնք այսպիսի ատամներ չունին:

* * *

Բժշկութեան մէջ մեծ գիւտ մը արդեանց վրայ շատ կը խօսուի այս օրեր: Լիոնի բժշկական վարժարանի օգնական-ուսուցիչ մը, Պ. Պէռժօն, հետեւեալ երկու սկզբանց վրայ յենլով թոքախտի դարման մը գտնել կ'աշխատի. 1. Գլօդ Պերնար ապացուցած է որ նոյն իսկ թունաւոր նիւթեր երբ եբառաւ ներս մտցուին, ամենեւին վնաս չեն տար եթէ թոքերէն դուրս ելնելու համար արգելք մը չլինի. 2. Անսահման քանակութեամբ բնածխային թթու կարելի է մտցունել աղեաց մէջ առանց որ և է վնասու, եթէ պէտք եղած զգուշութիւնք ի գործ դրուին:

Արդ, Պ. Պէռժօն, 250էն մինչեւ 500 կրամ ծծմբային ջուրի մը վրայէն 4 էն մինչեւ 5 լիտր բնածխային թթու անցունելով, 24 ժամուան մէջ երկու անգամ մտցուցած է թոքախտաւորներուն աղեաց մէջ և տեսած է որ այս հիւանդաց հազը դադրած, մաղասը քչցած, քրտինքն անհետացած, ընդհանուր վիճակը լաւացած, ոյժը շատցած է:

Ուսուցիչ Քոռնիլ հաստատած է Պ. Պէռժօնի փորձերն և իւր կողմէն ալ հրատարակած է Տօքթ. Շանթըմէսի հետ դիտողութիւններ յորոց կը հետեւի թէ մեծապէս օգտակար պիտի լինի այս մեթոտ, կատարելագործուելով մանաւանդ հետզհետէ: Բայց կ'երեւի թէ ծծմբայրային թթուն թոքերէն չարտաքսուելով, մեծաւ մասամբ մարմնոյն մէջ կը մնայ և կրնայ թունաւորել ինչպէս կը հետեւի Պ. Բէռուլի՝ Կենսաբանական Ընկերութեան հաղորդած տեղեկագրէն: Եւ սակայն Պ. Պէռժօն այս կողմն առաւելութիւն տուած էր իւր փորձերուն մէջ: Վերջապէս պէտք է սպասել տեսնենք ե՞րբ պիտի լուծուի այս ամենակարեւոր խնդիրը:

* * *

Սէն Բեդրբուրկէ կը գրուի.

«Նոյեմբեր 23ին անձնասպան եղաւ մանաւոր պարապայից մէջ մեր բժշկութեան զինուորական Ակադեմիոյ նշանաւոր ուսուցիչներէն և վիրաբոյժներէն մին, Պ.Սէած Բէգրովէ Բօլիմին:

«Մեր պաշտօնակիցը քանի մ'օր առաջ Ակադեմիոյ մէջ գործողութիւն մը կատարած էր երիտասարդ կնոջ մը վրայ որ թախանձանօք խնդրած էր այդ գործողութիւնը: Երեք ժամ ետքը հիւանդը կը մեռնէր: Այդ մահ այնքան յուզեց Տօքթ. Բօլիմինը որ շատ օրեր թախծալից մնաց: Ցանցառ կը համարէր զինք, ըսելով որ կրնար գործողութեան չհաւանիլ:

«Եւ սակայն ոչ ոք ուրացած էր թէ գործողութիւնն հակառակ բժշկական կանոնաց կատարուած լինէր. այսու հանդերձ միշտ մեղապարտ կը համարէր զինք:

«Սոյն պատասխանատուութեան զգացման ազդեցութեան տակ, որոշեց վերջ տալ կենաց. Հեռացուց նախ իւր բոլոր սպասաւորները, քանի մը նամակներ գրեց, և պահելով իւր բոլոր պաղարիւնութիւնը, ատրճանակի հարուած մը պարպեց գանկին և անմիջապէս մեռաւ:»

* * *

Յուզումն այսպէս շատ բաներ ընել կուտայ: Այս մասին պատուոր օրինակներ յառաջ կը բերէ մեզ Պ. Ալֆան-տերի, իւր բժշկական Բէյին մէջ.

Սոփոկլէս, արդէն ալեւոր, կը պատմէ Վալէռ Մաքզիմ, կարդացած էր մրցման մը մէջ նոր թատերգութիւն մ' որուն համար տրուելիք քուէից հետեւանաց սպասեց ընդերկար ամենայն անձկութեամբ. «Յաղթեց և բերկրութենէն մեռաւ:»

Լէոն Ժ. պապը, կ'ըսէ Մօնթանէր, իմանալով թէ Միլան քաղաքն առնուած է, բան մը՝ զոր շատ կը փափաքէր, այնքան չափազանց ուրախացաւ որ ջերմ բռնեց և մեռաւ:

Անդրէ Վէզալ, հռչակաւոր անատոմաբան բժիշկ, մեռաւ ցաւէն մարդու մը՝ որուն դիակը կը զննէր և որ թէև մեռած, սակայն սիրտը դեռ կը բաբախէր:

Սիպուեռաց, ութերորդ դարու Արաբ քերականը, մեռաւ, կ'ըսեն, ցաւէն, վասն զի ուրիշ գիտնականի մը հետ վիճաբանած ատեն՝ Հարուն էլ Ռեշիտ խալիֆայն ընդունած չէր նորա մի կարծիքը քերականական խնդրոյ մը մասին:

Ովրատիոս իւր վաղեմի բարեկամ և բարերար Մեկենասը կորուսանելէն քանի մը օր վերջ մեռաւ:

Վալէնցիա փիլիսոփան 1598ին մեռաւ վասն զի պապը կշտամբած էր զայն ըսելով թէ Ս. Օգոստինոսի մէկ խօսքը խարդախած էր:

Հիւպատոսն Ժիւվենթիոս Թալմա, զպրոցակից Տիբերիոս Կրաքկոսի, զոհ մը կը մատուցանէր երբ իմացուցին իրեն թէ Ծերակոյտն որոշած էր ի պատիւ նորա գոհաբանութիւններ ընել տալ Դից: Անձկագին աչքերով ընթերցաւ պատգամն, յետոյ նուաղեցաւ եւ անկենդան մնաց առաջի բագնին:

Խոսրոս յանկարծակի մեռաւ Բեբրոնէի մահը լսելով:

Այս և ասոր նման ուրիշ եղելութիւնք կը ցուցնեն թէ կրից բուռն յուզմունք աղէտալի ազդեցութիւններ կրնան ունենալ առողջութեան եւ նոյն իսկ կենաց վրայ:

ՏՕՔԹ. Ռ. ՌՕՊԻՆՍՈՆ

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ՆՈՐ ՄԵՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Իւր գիտական հետաքրքրաշարժ քրոնիկներէ միոյն մէջ, Պ. Հէնրի տը Բառվիլ վերջերս կը խօսի նոր մենամոլութեան մը վրայ զոր քննած են Տօքթօրք Շառգօ և Մանեան եւ անուանած են [illegible]: Այս գոյական կը նշանակէ բառին ընդունեայն խուզարկութիւնը, բառն ընդունեայն արտասանելու մենամոլութիւնն: Պ. Շառգօ պատմած է մեծանուն քրոնիկագրին զայս շահեկան պատմութիւն:

Օր մը, Պարոն Ա..., վաթսուն տարեկան, Շանզ-Էլիզէի մէջ շրջագայած միջոցին կը հանդիպի մարդու մը զոր երբեմն ճանչցած էր հաւ ճամբորդած միջոցին. կանգ կ'առնու, կը խօսակցի նմա հետ և բոլէն հեռանալէ յետոյ կը ջանայ միտքը բերել բարեկամին անունը: Զո՛ր ջանք: Կը փորձէ ուրիշ բանի վրայ մտածել, սակայն չկրնար. անունն յիշելու պէտքէն մեղաւ է, գլխուն մէջ միայն այդ անունը կայ: Այդ գաղափարով պաշարեալ, վերջ ի վերջոյ ճշմարիտ անհանգստութիւն մը կ'զգայ, սիրտը կը սեղմուի, դէմքը քրտինքով կը ծածկուի, ձեռները կը դողդղան և վախնալով որ չը մարի, կը փութայ տուն վերադառնալ, սիրտը կռանը ծեծելով, թախծութեամբ համակեալ, և չափազանց անձկութեամբ սենեկին մէջ ճեմելով մեծաքայլ: Այդօրէն սկսեալ, Պ. Ա... բառի մենամոլութիւնն ունէր:

Քիչ յետոյ երեւակայեց հնարք մը որ կը հանդարտեցնէ զինքն: Մարդ մը տեսածին պէս, կը փութայ թղթի մը վրայ գրել նորա անունն և ի հարկին կ'երթայ մարդուն հարցունել թէ ինչ է իւր անունն: Այս կերպիւ միշտ սրտայուզութեան մէջ է, և իւր միակ զբաղման գլխաւոր առարկան է անունն և մականունն այն անձանց որոց հետ յարաբերութեան մէջ կը գտնէ, կառավար, խանութպան, մանրավաճառ. Միշտ անուններ պէտք են իրեն: Այս կերպիւ, հոգեկան խռովութիւնը, փոխանակ հանդարտելու, հետզհետէ աճած է և Պ. Ա... կը մտի հարցնելու անծանօթեաց, փողոցին մէջ հանդիպած մարդոց, կառքով անցնող անծանօթ, շոգեկառքով գնացող ուղեւորաց անուններն. Եթէ չկարենայ յագեցնել այս փափաքը, կը կատղի, և այսօր սահմանուած է աչքը գետին խոնարհեցնել, փողոցին մէջ ոչ զոք տեսանել և նոյն իսկ սենեկին մէջ փակուած մնալ:

Աւելին կայ. բառէն յետոյ, թիւն եկած է. Այս տարօրինակ մենամոլը կը հաշուէ ամէն ինչ. սեղանին վրայ ցուցակ մ'ունի, յորում կը նշանակուին հացի, մսի պատառներուն, ջրի, գինւոյ կամ կաթի բաժակներուն թիւը: Կը հաշուէ նաև գրգալի մը մէջ պարունակեալ կաթիլներուն թիւը, կամ թէ գաւաթ մը քանի գրգալ հեղուկ կրնայ պարունակել: Ի՞նչ օգուտ կայ այս հաշուէն: Ինքն ալ չգիտեր: Ծաղրելի է այս, կ'ըսէ, սակայն պէտք է որ ընեմ: Եթէ տանձ մը կամ խնձոր մը տան իրեն, կը փութայ հաշուել կուտերը:

Օր մը քսան կեռաս կերած էր եւ ափսեին մէջ միայն տասնեւինն կուտ կար. ամէն կողմ կը փնտռէ քսաներորդն և չգտներ: Ի՞նչ ընելու է: Ա՛հ, արդեօք կլլա՞ծ եմ, կ'ըսէ, եւ անհամբեր կ'սպասէ քննութեան ժամուն: Մեծադաշարժ ու միանգամայն ծաղրելի բան մ'եղաւ այս. առաւօտեան մինչեւ ժամը չորսն ոտքի վրայ մնաց, անհնարագրելի մանրախուզութեամբ, յարատեւութեամբ, տենդով փնտռելով իւր կուտն: Ընտանիքն իւր քովէն չէր բաժնուեր: Վերջապէս, իւր խուզարկութիւնք յաջողութեամբ պսակուեցան: Լոգարան տարին զայն. այս պատկեցաւ ու քնացաւ:

Ի՞նչ կեանք:

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իւչիւնճիւ Նէվ Թէլէֆ բաթմըլը գըյէ սէքիզ պին պէշ եիւզ, պէշէր գըյէլի ճէմիսի պիր ղուրուշ եիրմի բարա.

Սըչան օթու, գըյէ էլլի.

Ճէնկէլարի օթու, գըյէ եիւզ օն էլլի.

Զըրմըգ օթու, գըյէ իքի եիւզ սէքսէն իւչ.

Սու էէչէլի եանի ճէնկէլարի թօզու, գըյէ իւչ եիւզ սէքսէն սէքիզ.

Մէճմուի ղուրուշ պէշ եիւզ.

Պէզ ֆապրիգասի Հիւմայունընտա մէվճուտ պուլունան պալատէ մուհարրէր էլմըգտար իքի գըլըմ էշեաննըն ֆիրուխթունի մուզայէտէյէ օլունուլտուղուն ֆիյաթը մէվզուալարը վէճհ իլէ թալիպլէրին իմզասը ալընըր քեանունը էվվէլը ըունմընըն օն սէքիզինճի կիւնիւնէ գատար մուզայէտէսի վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ զամմը իճրա օլունաճաղընտան, իշթիրայա թալիպ օլանլարըն տաիրէյէ ակէլէրի իճլըմէյի ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

4 քեանունը էվվէլ 1886

Նօ. 23 2—3

— —

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գավանը տագիգ ֆապրիգասի հիւմայունի իչուն մանգըլ նիւմունէսի վէճհ իլէ միւպայաասը էվվէլճէ իլան գըլընան մաւէն եարընըն ֆիյաթը մալիւմէլերի իլէ թալիպի զուհուր օլուպ քեանունը էվվէլը ըունմընըն օնսէքիզինճի կիւնիւ գարարը թէլիսի վէրիլէճէկինտէն իթաալընա թալիպ օլան վէ շէրայթինի աննամագ իսթէյէնլէրին մազպաթը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

4 քեանունը էվվէլ 1886

Նօ. 24 2—3

— —

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ Սարաճխանէ անպարը իչին իթթիխազ օլունան նիւմունէ վէճհ իլէ զուրուֆթը մուզայէտէյէ թէֆթիշէն ալընաճագ եիւզ ատէտ թիմար գայըշըն պէհէր գըյէսի ղուրուշա թալիպի զուհուր էթմիշ քեանունը էվվէլ Բուամինն օնսէքիզինճի կիւնիւ գաթի մուզայէտէսի վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ զամմը իճրա օլունաճաղընտան իշթիրայա թալիպլէրին տաիրէյէ ակէլէրի իլէ լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

4 քեանունը էվվէլ 1886

Նօ. 25 2—3

— —

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Տիեզերական Արուեստահանդէս 1878 ։
ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
Որ միմիայն տրուած է
Արծաթազօծ ոսկերչական գործոց

MARQUE DE FABRIQUE

և ՔՐԻՍԹՈՖԼԻ անունն ամբողջ
Միակ երաշխաւորութիւն
Գնորդին համար

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՍՊԱՍՔ
ՍՊԻՏԱԿ ՄԵՏԱՂԻ ՎՐԱՅ ԱՐԾԱԹԱԶՕԾԵԱԼ

Առանց հոգ ընելու մեզ դէմ մղուած գնոց մրցման, որ անշուշտ տեսակին յառաջ չնորհիւ կրնայ լինիլ, միշտ պահած ենք մեր արտադրութեանց կատարելութիւնն և հաստատուն մնացած ենք մեր սկզբան՝

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾ ԾԱԽԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ՉԱՓ ԱԺԱՆ

Գնողին միտքն հանդարտ պահելու համար, նմանապէս պահած ենք

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆԱՑ ԼԱՒՈՒԹԻՒՆՆ

ինչպէս որ մեր քառասնամեայ փորձառութիւնն անհրաժեշտ ցոյց տուած է մեզ։

Գնողին համար բեր միակ երաշխաւորութիւն, պէտք է որ ապրանաց վրայ գտնուի գործարանին նշանն և ՔՐԻՍԹՈՖԼ անունն ամբողջ տառերով։

Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչներն են ՊՈՐԹՈԼԻ ԵՂԲԱՐՔ, Ի ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ, 334, Բերայի մեծ փողոց, ուր գնողք կրնան վստահ լինիլ, որպէս կ'երաշխաւորենք, թէ մեր անուամբ սոսրին ապրանք չակոփ ծախուի իրենց,

ՔՐԻՍԹՈՖԼ և ԸՆԿ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ

ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՈՎԷՆԻ
ՉՈՐ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆ
DVM

ԱՐԾԱԹԻ ԺԷԼԱԹԻՆՕ-ՊՌՈՄԻՒՐՈՎ

Կեդրոնատեղի · ԷՏՈՒԱՐ ԾԱՆՆԻ, դեղավաճառ,
Ընդհանուր գործակատար Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար,
Հաւաճճի խան, Պոլիս, Մըսըր Չարշի մօտ։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին լուսանկարչութեան ամէն պիտոյքները։

ՍԻԿԱՐԷԹԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ
ԾԽՈՂՆԵՐԸ
Պարտին գործածել
միմիայն

JOB

կամ բնաւ չծխել
ԺԱՆ ՊԱՐՏՈՒ
Ստորագրութիւն
Jn Bardou
այս նշանով միայն կը չինէ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹ

ԿԱՆԱՆՉԱՒՈՐ (FER BRAVAIS) ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենազօրաւորն է. օրը մի քանի կաթիլով, քիչ ժամանակի մէջ առողջութիւնն կը վերահաստատուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ գործածութիւնն ոչ ջղաձգութիւն, ոչ ստամոքսի յոգնութիւն, ոչ թանչք և ոչ պնդութիւն կը պատճառէ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ինքնին համ ու հոտ չունի և չ'սար ալ ոչ գինիին, ոչ ջրոյն և ոչ որ և է ըմպելեաց՝ որոց մէջ խառնուելով կը գործածուի։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենէն աժանն է, որովհետև ամբողջ սրուակ մը մէկ ամսէն վեր չաղած կը տևէ. ուրեմն այս դեղին գործածութիւնն՝ օրը մի քանի փարայի կու գայ։

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ակռաները չ'սևցներ։

Ամէն սրուակի հետ յայտարարութիւն մը կը գտնուի, որ մանրամասն կը նկարագրէ այս պատուական ջրալոյծ երկաթին գործածման եղանակներն։ Պ. Պրավէ իւր հնարած երկաթաջրոյն զօրութիւնն կրնայ երաշխաւորել, երբ սրուակաց վերայ գտնուի իւր տպեալ ստորագրութիւնն կար միր. թանաքով։ Մեծ և փոքր սրուակներով կը ծախուի։

Վաճառատեղին է՝ի փարիզ, BOUTRON & Ce, Rue St-Lazare, 40 & 42.

Կեդրոնատեղիքն են ի Կ. Պոլիս Պիւչիւքեան եղբարք, Փասսալեան, Վէնսան Ծաննի, և այլ մի քանի դեղարանք։

ԴԵՂԱՎԱՃԱՌ
ՏԻԳՐԱՆ Ճ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ, երեք տարիէ ի վեր, ի Գալաթասէրայ-Պաշը, Զարչու քարուսը, իւր հաստատած վաճառատանն որոշած է նոր ուղղութիւն մը տալ, իր յաճախորդները ամէն կերպով գոհացնելու համար չափաւոր գնով տալով պատրաստի դեղեր, զանազան հանքային ջուրեր, ելեքտրական գործիք, Մօրինայի ձկան իւղ Նորվէկիոյ մեծ և փոքր քանակութեամբ։

Պատրաստ է փափաքողաց դաս տալ ամէն տեսակ մետաղի ոսկեզօծում և արծաթազօծում կալվանիքի և այլ զանազան միջոցներով։

Նաև այս անգամ Բարիզու հռչակաւոր գործարանին

ՄԷԶՈՆ ՌՕՋԸԼԷՕՌ
Տէվէլ և Բատալէոն

Թուրքիոյ միակ ներկայացուցիչն կարգուած ըլլալով, խիստ աժան գներով դեղագործաց տրամադրութեանը կը թողու ամէն տեսակ քիմիական բաղադրութիւններ պատրաստի կամ յանձնարարականաւ։ Աւելորդ է ներբող յերիւրել աստանօր մեծոյիշեալ տան արտադրած ապրանաց մաքրութեան եւ ընտրութեան վրայ, իր ստացած բազմաթիւ մետալներն ու վկայականներն յայտնի ապացոյցներ են այս մասին։

Մասնաւորապէս արուեստաւորաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ «Նէօ բիւրէէօ տը լօրֆէվրըրի, տը լ'օրֆէվրըրի է տը լա կալվանօբլասթի» ընտիր գրքին վրայ, հեղինակ Ա. Ռօզըլէօռ, ծրդ. տպագրութիւն, 200 արուեստական պատկերներով։

10/22 Նոյեմբեր, 1886
Կ. Պոլիս 6—12

մորթի փշտուկը, չարաւալից պալարներ, ուռոյցք, վէրք, գոնջութիւն, օձիկ, ուկրի հիւանդութիւնք, հոլմախտ (եէլ) և ջղացաւ։

Արեան մէջ խոլի հակամիտութիւնք ընդհանրապէս ուրիշ շատ հիւանդութիւններ ալ կը պատճառէ, ինչպէս ստամոքսի, երիկամանց և լեարդի տկարութիւնք, պալուկ, անմարսողութիւն, թանչք, մելամաղձոտութիւն, աչքի հիւանդութիւնք, ընդհանուր անզօրութիւն և չատ անգամ թոքային ախտք։

Աչաց և ականջի վէրք և այլ նման հիւանդութիւնք ընդհանրապէս խոլային տըրամադրութեան հետեւանքն են։

Կանանց տկարութիւնք ընդհանրապէս առաջ կու գան թէ կազմութեանը մէջ հիւանդոտ վիճակ մը և խոլային տրամադրութիւն կայ։ Նաեւ զաղիական ախտն արեան թունաւորման ամենէն սոսկալի տեսակն է և ամենէն վտանգաւոր ապքիւր խոլային հիւանդութեանց ծագման տալու։

Արդ՝ արեան ամէն տեսակ անկարգութեանց և խոլային հիւանդութեանց համար Այէրի գոհաւ Սարսափարիլայի բաղադրութիւնը գիտցուած դարմաններուն մէջ ամենէն զօրեղն և լաւագոյն դեղն է, ինչպէս բազմաթիւ փորձերով հաստատուած է։

Կը ծախուի դեղավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Գալաթիա Բէրշէմպէ բազար Եէնի ճամիի դրան կից Ս. Մ. Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը։

ԱՅԵՐԻ ՍԱՐՍԱՓԱՐԻԼԼԱՆ

Արեան անմաքրութիւնք յառաջ կը բերէ կազմութեան մէջ ուժի և առոյգ վիճակի նուազումն, որ կը պատճառէ խոլ և բազմատեսակ խուլական հիւանդութիւնք,

Ց. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՑՊԸԼ ՀԱՌՆՋ
ՖԻՆ ԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Նոյն կաղմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ,

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական &c.
ԱՑՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Յաճախորդաց դիւրութեան համար կաղմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ, գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ &c. &c.

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՎԻԵՆՆԱ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԿՈՒԻՆ

Որ յանկարծուստ ծագեցաւ Աւստրո-Հունգարիոյ և Ռուսանիոյ միջև և անհնար գործեց ու և է յարաբերութիւն այս վերջին երկրին հետ, հարկադրած է Վիեննայի «ՁՈՒՐ ՄՈՆԱՐՔԻ» վաճառատանն, Հինդէրէ Զոլլամշդրաս փողոց, թիւ 9, յուլիսին սկսեալ քիչ մը ատենուան համար մասնաճիւղ մը բանալ ի Կ. Պոլիս, ուր պիտի վաճառուին նախապէս Ռուսանիոյ սահմանուած ապրանքներն, իրենց բուն արժէքէն 50 % զեղչով մը, որպէս զի կարելի լինայ ապէս ձեռքէ հանել մեծ մթերքն։

ՄԻՄԻԱՅՆ 18 ՖՐԱՆՔՈՎ

ամէն մարդ կրնայ ստանալ սեղանի և ազնուերի ամբողջ և չքեղ սպաս մը, անգլո-բրիտանական արծաթով, որուն միատեւ սպիտակութիւնն երաշխաւորեալ է 10 տարուան համար։

Սպասը կը բաղկանայ հետևեալ կտորներէ,

6 Դանակ, հաստ սայրերով.
6 Պատառաքաղ ամբողջովին անգլո-բրիտանական արծաթով.
6 Ապուրի գդալ ամբողջովին անգլո-բրիտանական արծաթով.
6 Խաւարծի գդալ ամբողջովին անգլո-բրիտանական արծաթով.
6 Հաւկթի գդալ անգլո-բրիտանական արծաթով.
1 Մեծ գդալ ամբողջովին անգլո-բրիտանական արծաթով.
1 Կաթի գդալ ամբողջովին անգլո-բրիտանական արծաթով.
6 Հաւկթի աման (քօքէթիէ)
1 Պղպեղաման կամ շաքարաման.
1 Թէյի ընտիր պարզատ կոթով.
1 Խալը թէյի ափսէ, 30 սանթիմեթր երկայնութեամբ.
2 Սրահի ըսթնչէնի աշտանակ.

43 կտոր անգլո-բրիտանական արծաթով որք առաջ 50 ֆրանք կ'արժէին և այժմ կը ծախուին 18 ֆրանքի միայն։

Պատուէրները կ'ընդունուին կանխիկ դրամով կամ գումար մը վճարելով Աւստրո-Հունգարական Լոյտի գրասենեակին, և ապրանքն ուղղուիլ տա.

«ՁՈՒՐ ՄՈՆԱՐՔԻ» ի վաճառատունը Կալաթա, Նուսսէֆ Իզզէթին խան, Պանքալեան գլխոց թիւ 5։

Պ. Տ. Ցոր երկիրներէ եկող պատուէրներն աւելի չաւ կը լինի եթէ ուղղակի զրկուին առ.

WAARENHAUS «ZUR MONARCHIE»
Vienne, III Hintere Zollamtstrasse, 9

որովհետև այս պարագային մէջ մարդ 1·50 ֆրանք կը խնայէ մէն մի սպասի համար, որով սպասն ատեն 16·50 ֆրանքի կուգայ։

ՍԻՆԿԷՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ [illegible], Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանտօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարաթոն	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէյօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյրօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օսսօ	2,000
Գոգօ	2,000	Բասքինկ	1,200
Գօմօ	2,700	Ռալլէօ	3,200
Ցիտօ	2,500	Ռասսլէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրատօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Ցրատօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօմէօ	3.500
Կալիկօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիրգասիօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպէրգ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիւնօ	2,300	Քասնդօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Ելեառօ	1600
Քօլպօ	2,200	Զէնօ	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	41,0

Ունսոլօ չոգենաւը, նաւապետ Նիւմէն, ընդհանուր վաճառքով հոլէն մեկնած է ամսոյս 6 ին և 21 ին սատ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միսէթ խան Ղալաթիա

514

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիոյ և Բօթիի միջև կանոնաւորագնացութեան գծով

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Արժնէ որ պիտի մեկնի դեկտեմբեր 27 ին։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղիչքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլէթ
Մօհանէ փողոց, թիւ 14

514

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք ամէն ամիս շաբաթ կը բանին Լիվերպուլի և Միջերկրականի միջև.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսդոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Գլասկովի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի &c. &c. համար։

Ուղեւորաց համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամէն շոգենաւու մէջ կայ կին ծառայող մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանգիստ են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Տեղեկութիւն շոգենաւը, նաւապետ Բոմաւէլ, սատ հասաւ եւ ի մօտոյ Լիվերպուլ պիտի երթայ Զմիւռնիոյ ճամբով։

Գործակալ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի փաշա խան Ղալաթիա

511

ՌՈՒՊԱԹԹԻՆՕ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերպուլ, Միջերկրական և Օտեսայի միջև կանոնաւորագնաց քանով

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետ
Ալպ Մէթիա	3,000	Պըրս
Աչէօրտօ	2,500	Բուճէրս
Արգասթիա	2,500	Կրաւիլչաւ
Լաւօնիա	2,500	Ռոյնս
Մասէտօնիա	2,500	Մորլ
Բասաւիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ՌՕՊՍ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

513

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերպուլ և Միջերկրականի միջև քանով
շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոփուս	4200	Ովիտիա	3000
Ցէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օռոնթէզ	4000	Նէֆթիս	3000
Սէսօստրիս	3250	Բէրօ	3000
Թիպէս	3250	Լոգիոս	800
Մոքկուսա	3250	Օլինտոս	800
Մարքոթիս	3250	Սէթիս	700

Օսայրիս չոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 19ին Լիվրբուլէն սատ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Մարէոթիս չոգենաւը, նաւապետ Օզպըրն, ամսոյս գէսի 10/22 ին Լիվրբուլէն սատ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌՈՒԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ռուֆոլ խան
ՃԷՑՄԶ ՄՈՍ և ԸՆԿ
31. Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

515

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերպուլի և Սեւ-ծովու միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլուզեան	2500	Ֆլօրիան	3700
Աթենեան	2500	Իզերիան	5500
Արաքիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իտալիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէզպիան	2200
Քառթէկեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիպեան	800
Տալմայ	700	Օպորթօյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Զմիւռնիա, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաչման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտադոյ.
Ջմիւռնիա, Պ. Ռէդոլ և ընկ.

512

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՆԴԵՐՁ ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստ	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն · Մ. Լօմէն Բարարոր
» Ընդհ. գործակալ · Մ. Նազարէթ Եազըճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր ապրոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար։ Ուստի արդոց հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան չահաւէտ պայմաններուն և վճարահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի չահող թիւ 100 ոսկի չահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է գիմել առ փարչութիւն։

Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրինակ.—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց ևլն. ևլն։

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպայի մեծ դրամատուններէն։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

Գնումն և վաճառումն ամէն տեսակ արժէթղթոց
Գանձումն ամէն տեսակ կտրոններու

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ
ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ
Կեդրոնատեղի 116, Հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Կանխիկ և «տարաժամ» վաճառումն ֆրանսական բաժնեւոր պարտաթղթոց՝—Վիլ տը Բառի 3 % փոխառութիւն 1868 ի, 69 ի, 71 ի, 75 ի, 76 ի (4 %), Գրէտի ֆօնսիէ տը Ֆրանս 1853 (3 %) Գոմիւնալ 1860, 79, 80, Ֆօնսիէռ 1877, 79, Պանք իբօթէգէռ 1880, Վիլ տը Լիոն 1880, Լիլ 1860, Ամիէն 881, ¼ Վիլ տը Բառի 1871, ⅓ Գոմիւնալ 1860, ⅒ Ֆօնսիէռ 883 ևլն. ևլն։

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ամէն ամիս և գլխաւոր բաժիններն են 5,000, 10,000, 20,000, 30,000, 40,000, 50,000, 100,000 և 200,000 ֆրանք։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿՆ կը վաճառէ այս ամէն արժէթուղթերն ի փոխարէն ամսական 5, 10 և 20 ֆրանքի։ Գնողն «անմիջապէս կ'ստանայ իւր պարտաթղթոց թիւերն» և իրաւունք կ'ունենայ թէ վիճակահանութեանց և թէ տոկոսի կտրոններուն, «իբր թէ ամբողջովին վ'արած լինէր գումարը»։ Ամսական ստացագրերը կը ներկայացուին գնողաց ցոյց տուած բնակարանը։

Ստորագրելու համար, դիմել առ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՆԱՍԻ էֆ., ընդհանուր ներկայացուցիչ բովանդակ Թուրքիոյ համար։ Գրասենեակք թիւ 1, Պահչէ-Գաբու, Կ. Պոլիս։

Գործակալութեանց և ստորագրութեանց խնդիրք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներէ՝ ղրկուելու են նմանապէս առ Ա. Նասի էֆէնտի։

Գործակատարք
Պ. Յ. Գ. Փէշլեան, Փնիկ
Պ. Ա. Պէրէշէթճօղլու, Այտընու-Գործակատար
Պ. Յովսէփ Պ. Գալէնեան, ի Պրուսա
Պ. Միհրան Մօրուքեան, ի Կեմլիք և շրջակայքը
Պ. Ն. Կոստաքի, ի Սելանիկ
Պ. Նուբար Մնտէլ, ի Դամասկոս՝ Սուրիոյ համար
Պ. Յովհաննէս Նահապետեան, ի Ադրիանուպոլիս

PAPIER FAYARD et BLAYN

ՎԱԹՍՈՒՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ կը հաստատէ անոր գերազանցութիւնը՝ բժշկելու համար Ցրտառութեանց, Վէրքերը, Այրուածներ, Հարբուխները Կուրծքի ցաւը։ Գինն է 1 ֆրանք. կը գտնուի ամէն Դեղավաճառատուն. փոխ Դիմել առ Բարիզ, Մէ-Բէռի փողոց, թիւ 30։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազգօր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամէն փափուկ անձինք։

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և Զարգացման յայժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր չարաչարք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1886 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 34

Վոսփորէն Էլնող շոգենաւեր

2 15 Եէնիմ. Մէգ. Պէյքիւք. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
2 15 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
2 15 Պէյգ. Բաշաա. Ր. Բ. Մաշ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
2 45 Գավագներ Մէգարդ. Պէյքիւք. Թար. Պէյգ. Բաշաա. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիքթաշ.
3 15 Եէնիմ. Մէգ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Ըթէնիա Պըյաճ. Ր. Հիս. Պէպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ.
4 30 Պէյ. Թար. Պէյգ. Բաշաա. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուկ.
4 45 Եէնմ. Մէգ. Պէյքիւք. Թար. Եէնիք. Ըթէն. Միրկ. Պըյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
6 — Եէնիմ. Մէգարդ. Պէյքիւք. Թարաա. Եէնիք. Ըթէնիա Միրկ. Պըյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
7 — Եէնիմ Մէգարդ, Պէյքիւք. Թարաա. Պէյգ. Բաշաա. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտի. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խուկ.
7 45 Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէգարդ. Պէյքիւքտէրէ Թարաա. Եէնիք. Ըթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէյ. Թար. Պէյգօղ Բաշաա. Ր. Բ. Մաշ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուկ.
9 — Եէնիմ. Մէգ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
10 — Եէնիմ. Մէգ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ըթէնիա Պըյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւեր

3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պըյաճ. Ըթէն. Եէնիք. Թարաա. Պէյքիւք. Մէգարդ. Եէնիմ.
4 — Գապաթ. Խուկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսա. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշաա. Պէյգ. Թարաա. Պէյքիւք. Մէգարդ. Եէնիմ.
4 15 Խուկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ր. Բ. Մաշ. Բաշաա. Պէյգ. Պէյ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյքիւք. Մէգ. Եէնիմահալլէ.
5 30 Գավ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգ. Թարաա. Պէյ. Մէգարդ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավագ.
6 45 Խուկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսր. Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Թարաա. Պէյքիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ, Եէն. Թար. Պէյ Մէգ. Եէնիմ.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէգ. Եէնիմ.
10 — Գավ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ռիֆաթբաշա. Բաշաա. Պէյգ. Թարաա. Մէգ. Ր. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պըյաճ. Ըթէն. Եէնիք. Թարաա. Պէյքիւք. Մէգարդ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարաա. Պէյքիւք. Մէգարդ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշաա. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ